నమో తస్స భగవతో అరహతో సమ్మాసమ్బుద్ధస్స

అఙ్గుత్తరనికాయో

ఏకాదసకనిపాతపాళి

౧. నిస్సయవగ్గో

౧. కిమత్థియసుత్తం

౧. [అ. ని. ౧౦.౧] ఏవం మే సుతం – ఏకం సమయం భగవా సావత్థియం విహరతి జేతవనే అనాథపిణ్డికస్స ఆరామే. అథ ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో భగవన్తం ఏతదవోచ – "కిమత్థియాని, భన్తే, కుసలాని సీలాని కిమానిసంసానీ"తి? "అవిప్పటిసారత్థాని ఖో, ఆనన్ద, కుసలాని సీలాని అవిప్పటిసారానిసంసానీ"తి.

"అవిప్పటిసారో పన, భన్తే, కిమత్థియో కిమానిసంసో"? "అవిప్పటిసారో ఖో, ఆనన్ద, పామోజ్జత్థో పామోజ్జానిసంసో".

"పామోజ్జం పన, భన్తే, కిమత్థియం కిమానిసంసం"? "పామోజ్జం ఖో, ఆనన్ద, పీతత్థం పీతానిసంసం".

"పీతి పన, భన్తే, కిమత్థియా కిమానిసంసా"? "పీతి ఖో, ఆనన్ద, పస్సద్ధత్థా పస్సద్ధానిసంసా".

"పస్సద్ధి పన, భన్తే, కిమత్థియా కిమానిసంసా"? "పస్సద్ధి ఖో, ఆనన్ద, సుఖత్థా సుఖానిసంసా".

"సుఖం పన, భన్తే, కిమత్థియం కిమానిసంసం"? "సుఖం ఖో, ఆనన్ద, సమాధత్థం సమాధానిసంసం".

"సమాధి పన, భన్తే, కిమత్థియో కిమానిసంసో"? "సమాధి ఖో, ఆనన్ద, యథాభూతఞాణదస్సనత్థో యథాభూతఞాణదస్సనానిసంసో" .

"యథాభూతఞాణదస్సనం పన, భన్తే, కిమత్థియం కిమానిసంసం"? "యథాభూతఞాణదస్సనం ఖో, ఆనన్ద, నిబ్బిదత్థం నిబ్బిదానిసంసం".

"నిబ్బిదా, పన, భన్తే, కిమత్థియా కిమానిసంసా"? "నిబ్బిదా ఖో, ఆనన్ద, విరాగత్థా విరాగానిసంసా ".

"విరాగో పన, భన్తే, కిమత్థియో కిమానిసంసో"? "విరాగో ఖో, ఆనన్ద, విముత్తిఞాణదస్సనత్థో విముత్తిఞాణదస్సనానిసంసో.

“ఇతి ఖో, ఆనన్ద, కుసలాని సీలాని అవిప్పటిసారత్థాని అవిప్పటిసారానిసంసాని, అవిప్పటిసారో పామోజ్జత్థో పామోజ్జానిసంసో, పామోజ్జం పీతత్థం పీతానిసంసం, పీతి పస్సద్ధత్థా పస్సద్ధానిసంసా, పస్సద్ధి సుఖత్థా సుఖానిసంసా, సుఖం సమాధత్థం సమాధానిసంసం, సమాధి యథాభూతఞాణదస్సనత్థో యథాభూతఞాణదస్సనానిసంసో, యథాభూతఞాణదస్సనం నిబ్బిదత్థం నిబ్బిదానిసంసం, నిబ్బిదా విరాగత్థా విరాగానిసంసా, విరాగో విముత్తిఞాణదస్సనత్థో విముత్తిఞాణదస్సనానిసంసో. ఇతి ఖో, ఆనన్ద, కుసలాని సీలాని అనుపుబ్బేన అగ్గాయ పరేన్తీ”తి. పఠమం.

౨. చేతనాకరణీయసుత్తం

౨. [అం. ని. ౧౦.౨] “సీలవతో, భిక్ఖవే, సీలసమ్పన్నస్స న చేతనాయ కరణీయం – ‘అవిప్పటిసారో మే ఉప్పజ్జతూ’తి. ధమ్మతా ఏసా, భిక్ఖవే, యం సీలవతో సీలసమ్పన్నస్స అవిప్పటిసారో ఉప్పజ్జతి.

“అవిప్పటిసారిస్స, భిక్ఖవే, న చేతనాయ కరణీయం – ‘పామోజ్జం మే ఉప్పజ్జతూ’తి. ధమ్మతా ఏసా, భిక్ఖవే, యం అవిప్పటిసారిస్స పామోజ్జం ఉప్పజ్జతి.

“పముదితస్స, భిక్ఖవే, న చేతనాయ కరణీయం – ‘పీతి మే ఉప్పజ్జతూ’తి. ధమ్మతా ఏసా, భిక్ఖవే, యం పముదితస్స పీతి ఉప్పజ్జతి.

“పీతిమనస్స, భిక్ఖవే, న చేతనాయ కరణీయం – ‘కాయో మే పస్సమ్భతూ’తి. ధమ్మతా ఏసా, భిక్ఖవే, యం పీతిమనస్స కాయో పస్సమ్భతి.

“పస్సద్ధకాయస్స , భిక్ఖవే, న చేతనాయ కరణీయం – ‘సుఖం వేదియామీ’తి. ధమ్మతా ఏసా, భిక్ఖవే, యం పస్సద్ధకాయో సుఖం వేదియతి.

“సుఖినో, భిక్ఖవే, న చేతనాయ కరణీయం – ‘చిత్తం మే సమాధియతూ’తి. ధమ్మతా ఏసా, భిక్ఖవే, యం సుఖినో చిత్తం సమాధియతి.

“సమాహితస్స , భిక్ఖవే, న చేతనాయ కరణీయం – ‘యథాభూతం జానామి పస్సామీ’తి. ధమ్మతా ఏసా , భిక్ఖవే, యం సమాహితో యథాభూతం జానాతి పస్సతి.

“యథాభూతం, భిక్ఖవే, జానతో పస్సతో న చేతనాయ కరణీయం – ‘నిబ్బిన్దామీ’తి. ధమ్మతా ఏసా, భిక్ఖవే, యం యథాభూతం జానం పస్సం నిబ్బిన్దతి.

“నిబ్బిన్నస్స, భిక్ఖవే, న చేతనాయ కరణీయం – ‘విరజ్జామీ’తి. ధమ్మతా ఏసా, భిక్ఖవే, యం నిబ్బిన్నో విరజ్జతి.

“విరత్తస్స, భిక్ఖవే, న చేతనాయ కరణీయం – ‘విముత్తిఞాణదస్సనం సచ్ఛికరోమీ’తి. ధమ్మతా ఏసా, భిక్ఖవే, యం విరత్తో విముత్తిఞాణదస్సనం సచ్ఛికరోతి.

“ఇతి ఖో, భిక్ఖవే, విరాగో విముత్తిఞాణదస్సనత్థో విముత్తిఞాణదస్సనానిసంసో, నిబ్బిదా విరాగత్థా విరాగానిసంసా, యథాభూతఞాణదస్సనం నిబ్బిదత్థం నిబ్బిదానిసంసం, సమాధి యథాభూతఞాణదస్సనత్థో యథాభూతఞాణదస్సనానిసంసో, సుఖం సమాధత్థం సమాధానిసంసం, పస్సద్ధి సుఖత్థా సుఖానిసంసా, పీతి పస్సద్ధత్థా పస్సద్ధానిసంసా, పామోజ్జం పీతత్థం పీతానిసంసం, అవిప్పటిసారో పామోజ్జత్థో పామోజ్జానిసంసో, కుసలాని సీలాని అవిప్పటిసారత్థాని అవిప్పటిసారానిసంసాని. ఇతి ఖో, భిక్ఖవే, ధమ్మా ధమ్మే అభిసన్దేన్తి, ధమ్మా ధమ్మే పరిపూరేన్తి అపారా పారం గమనాయా”తి. దుతియం.

౩. పఠమఉపనిసాసుత్తం

౩. [అ॰ ని॰ ౫.౨౪; ౧౦.౩] “దుస్సీలస్స, భిక్ఖవే, సీలవిపన్నస్స హతూపనిసో హోతి అవిప్పటిసారో. అవిప్పటిసారే అసతి అవిప్పటిసారవిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి పామోజ్జం. పామోజ్జే అసతి పామోజ్జవిపన్నస్స హతూపనిసా హోతి పీతి. పీతియా అసతి పీతివిపన్నస్స హతూపనిసా హోతి పస్సద్ధి. పస్సద్ధియా అసతి పస్సద్ధివిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి సుఖం. సుఖే అసతి సుఖవిపన్నస్స హతూపనిసో హోతి సమ్మాసమాధి. సమ్మాసమాధిమ్హి అసతి సమ్మాసమాధివిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి యథాభూతఞాణదస్సనం. యథాభూతఞాణదస్సనే అసతి యథాభూతఞాణదస్సనవిపన్నస్స హతూపనిసా హోతి నిబ్బిదా. నిబ్బిదాయ అసతి నిబ్బిదావిపన్నస్స హతూపనిసో హోతి విరాగో. విరాగే అసతి విరాగవిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి విముత్తిఞాణదస్సనం.

“సేయ్యథాపి, భిక్ఖవే, రుక్ఖో సాఖాపలాసవిపన్నో. తస్స పపటికాపి న పారిపూరిం గచ్ఛతి, తచోపి… ఫేగ్గుపి… సారోపి న పారిపూరిం గచ్ఛతి. ఏవమేవం ఖో, భిక్ఖవే, దుస్సీలస్స సీలవిపన్నస్స హతూపనిసో హోతి అవిప్పటిసారో, అవిప్పటిసారే అసతి అవిప్పటిసారవిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి పామోజ్జం…పే॰… విముత్తిఞాణదస్సనం.

“సీలవతో, భిక్ఖవే, సీలసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నో హోతి అవిప్పటిసారో, అవిప్పటిసారే సతి అవిప్పటిసారసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి పామోజ్జం, పామోజ్జే సతి పామోజ్జసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నా హోతి పీతి, పీతియా సతి పీతిసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నా హోతి పస్సద్ధి, పస్సద్ధియా సతి పస్సద్ధిసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి సుఖం, సుఖే సతి సుఖసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నో హోతి సమ్మాసమాధి, సమ్మాసమాధిమ్హి సతి సమ్మాసమాధిసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి యథాభూతఞాణదస్సనం, యథాభూతఞాణదస్సనే సతి యథాభూతఞాణదస్సనసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నా హోతి నిబ్బిదా, నిబ్బిదాయ సతి నిబ్బిదాసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నో హోతి విరాగో, విరాగే సతి విరాగసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి విముత్తిఞాణదస్సనం.

“సేయ్యథాపి, భిక్ఖవే, రుక్ఖో సాఖాపలాససమ్పన్నో. తస్స పపటికాపి పారిపూరిం గచ్ఛతి, తచోపి… ఫేగ్గుపి… సారోపి పారిపూరిం గచ్ఛతి. ఏవమేవం ఖో, భిక్ఖవే, సీలవతో సీలసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నో హోతి అవిప్పటిసారో, అవిప్పటిసారే సతి అవిప్పటిసారసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి…పే॰… విముత్తిఞాణదస్సన”న్తి. తతియం.

౪. దుతియఉపనిసాసుత్తం

౪. తత్ర ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో భిక్ఖూ ఆమన్తేసి – “ఆవుసో భిక్ఖవే”తి [భిక్ఖవోతి (సీ॰ స్యా॰ పీ॰) ఏవం సబ్బత్థ అ॰ ని॰ ౧౦.౪]. “ఆవుసో”తి ఖో తే భిక్ఖూ ఆయస్మతో సారిపుత్తస్స పచ్చస్సోసుం. ఆయస్మా సారిపుత్తో ఏతదవోచ –

“దుస్సీలస్స , ఆవుసో, సీలవిపన్నస్స హతూపనిసో హోతి అవిప్పటిసారో, అవిప్పటిసారే అసతి అవిప్పటిసారవిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి పామోజ్జం, పామోజ్జే అసతి పామోజ్జవిపన్నస్స హతూపనిసా హోతి పీతి, పీతియా అసతి పీతివిపన్నస్స హతూపనిసా హోతి పస్సద్ధి, పస్సద్ధియా అసతి పస్సద్ధివిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి సుఖం, సుఖే అసతి సుఖవిపన్నస్స హతూపనిసో హోతి సమ్మాసమాధి, సమ్మాసమాధిమ్హి అసతి సమ్మాసమాధివిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి యథాభూతఞాణదస్సనం, యథాభూతఞాణదస్సనే అసతి యథాభూతఞాణదస్సనవిపన్నస్స హతూపనిసా హోతి నిబ్బిదా , నిబ్బిదాయ అసతి నిబ్బిదావిపన్నస్స హతూపనిసో హోతి విరాగో, విరాగే అసతి విరాగవిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి విముత్తిఞాణదస్సనం.

“సేయ్యథాపి, ఆవుసో, రుక్ఖో సాఖాపలాసవిపన్నో. తస్స పపటికాపి న పారిపూరిం గచ్ఛతి, తచోపి… ఫేగ్గుపి… సారోపి న పారిపూరిం గచ్ఛతి. ఏవమేవం ఖో, ఆవుసో, దుస్సీలస్స సీలవిపన్నస్స హతూపనిసో హోతి అవిప్పటిసారో, అవిప్పటిసారే అసతి అవిప్పటిసారవిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి పామోజ్జం…పే॰… విముత్తిఞాణదస్సనం.

“సీలవతో, ఆవుసో, సీలసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నో హోతి అవిప్పటిసారో, అవిప్పటిసారే సతి అవిప్పటిసారసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి పామోజ్జం, పామోజ్జే సతి పామోజ్జసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నా హోతి పీతి, పీతియా సతి పీతిసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నా హోతి పస్సద్ధి, పస్సద్ధియా సతి పస్సద్ధిసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి సుఖం, సుఖే సతి సుఖసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నో హోతి సమ్మాసమాధి, సమ్మాసమాధిమ్హి సతి సమ్మాసమాధిసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి యథాభూతఞాణదస్సనం, యథాభూతఞాణదస్సనే సతి యథాభూతఞాణదస్సనసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నా హోతి నిబ్బిదా, నిబ్బిదాయ సతి నిబ్బిదాసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నో హోతి విరాగో, విరాగే సతి విరాగసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి విముత్తిఞాణదస్సనం.

“సేయ్యథాపి, ఆవుసో, రుక్ఖో సాఖాపలాససమ్పన్నో. తస్స పపటికాపి పారిపూరిం గచ్ఛతి, తచోపి… ఫేగ్గుపి… సారోపి పారిపూరిం గచ్ఛతి. ఏవమేవం ఖో, ఆవుసో, సీలవతో సీలసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నో హోతి అవిప్పటిసారో, అవిప్పటిసారే సతి అవిప్పటిసారసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి పామోజ్జం…పే॰… విముత్తిఞాణదస్సన”న్తి. చతుత్థం.

౫. తతియఉపనిసాసుత్తం

౫. [అ॰ ని॰ ౧౦.౫] తత్ర ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో భిక్ఖూ ఆమన్తేసి…పే॰… “దుస్సీలస్స, ఆవుసో, సీలవిపన్నస్స హతూపనిసో హోతి అవిప్పటిసారో, అవిప్పటిసారే అసతి అవిప్పటిసారవిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి పామోజ్జం, పామోజ్జే అసతి పామోజ్జవిపన్నస్స హతూపనిసా హోతి పీతి, పీతియా అసతి పీతివిపన్నస్స హతూపనిసా హోతి పస్సద్ధి, పస్సద్ధియా అసతి పస్సద్ధివిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి సుఖం, సుఖే అసతి సుఖవిపన్నస్స హతూపనిసో హోతి సమ్మాసమాధి, సమ్మాసమాధిమ్హి అసతి సమ్మాసమాధివిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి యథాభూతఞాణదస్సనం,

యథాభూతఞాణదస్సనే అసతి యథాభూతఞాణదస్సనవిపన్నస్స హతూపనిసా హోతి నిబ్బిదా, నిబ్బిదాయ అసతి నిబ్బిదావిపన్నస్స హతూపనిసో హోతి విరాగో, విరాగే అసతి విరాగవిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి విముత్తిఞాణదస్సనం.

“సేయ్యథాపి, ఆవుసో, రుక్ఖో సాఖాపలాసవిపన్నో. తస్స పపటికాపి న పారిపూరిం గచ్ఛతి, తచోపి… ఫేగ్గుపి… సారోపి న పారిపూరిం గచ్ఛతి. ఏవమేవం ఖో, ఆవుసో, దుస్సీలస్స సీలవిపన్నస్స హతూపనిసో హోతి అవిప్పటిసారో, అవిప్పటిసారే అసతి అవిప్పటిసారవిపన్నస్స హతూపనిసం హోతి పామోజ్జం…పే.… విముత్తిఞాణదస్సనం.

“సీలవతో, ఆవుసో, సీలసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నో హోతి అవిప్పటిసారో, అవిప్పటిసారే సతి అవిప్పటిసారసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి పామోజ్జం, పామోజ్జే సతి పామోజ్జసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నా హోతి పీతి, పీతియా సతి పీతిసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నా హోతి పస్సద్ధి, పస్సద్ధియా సతి పస్సద్ధిసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి సుఖం, సుఖే సతి సుఖసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నో హోతి సమ్మాసమాధి, సమ్మాసమాధిమ్హి సతి సమ్మాసమాధిసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి యథాభూతఞాణదస్సనం, యథాభూతఞాణదస్సనే సతి యథాభూతఞాణదస్సనసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నా హోతి నిబ్బిదా, నిబ్బిదాయ సతి నిబ్బిదాసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నో హోతి విరాగో, విరాగే సతి విరాగసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి విముత్తిఞాణదస్సనం.

“సేయ్యథాపి, ఆవుసో, రుక్ఖో సాఖాపలాససమ్పన్నో. తస్స పపటికాపి పారిపూరిం గచ్ఛతి , తచోపి… ఫేగ్గుపి… సారోపి పారిపూరిం గచ్ఛతి. ఏవమేవం ఖో, ఆవుసో, సీలవతో సీలసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నో హోతి అవిప్పటిసారో, అవిప్పటిసారే సతి అవిప్పటిసారసమ్పన్నస్స ఉపనిససమ్పన్నం హోతి పామోజ్జం…పే.… విముత్తిఞాణదస్సన”న్తి. పఞ్చమం.

౬. బ్యసనసుత్తం

౬. “యో సో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు అక్కోసకో పరిభాసకో అరియూపవాదో సబ్రహ్మచారీనం, ఠానమేతం అవకాసో యం సో ఏకాదసన్నం బ్యసనానం అఞ్ఞతరం బ్యసనం నిగచ్ఛేయ్య.

కతమేసం ఏకాదసన్నం? అనధిగతం నాధిగచ్ఛతి, అధిగతా పరిహాయతి, సద్ధమ్మస్స న వోదాయన్తి, సద్ధమ్మేసు వా అధిమానికో హోతి, అనభిరతో వా బ్రహ్మచరియం చరతి, అఞ్ఞతరం వా సంకిలిట్ఠం ఆపత్తిం ఆపజ్జతి, సిక్ఖం వా పచ్చక్ఖాయ హీనాయావత్తతి, గాళ్హం వా రోగాతఙ్కం ఫుసతి, ఉమ్మాదం వా పాపుణాతి చిత్తక్ఖేపం వా, సమ్మూళ్హో కాలం కరోతి, కాయస్స భేదా పరం మరణా అపాయం దుగ్గతిం వినిపాతం నిరయం ఉపపజ్జతి – యో సో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు అక్కోసకో పరిభాసకో అరియూపవాదో సబ్రహ్మచారీనం, ఠానమేతం అవకాసో యం సో ఇమేసం ఏకాదసన్నం బ్యసనానం అఞ్ఞతరం బ్యసనం నిగచ్ఛేయ్య. [( ) ఏత్థన్తరే పాఠో సీ. స్యా. కం. పీ. పోత్థకేసు న దిస్సతి]

“యో సో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు అక్కోసకో పరిభాసకో అరియూపవాదో సబ్రహ్మచారీనం, అట్ఠానమేతం అనవకాసో యం సో ఏకాదసన్నం బ్యసనానం అఞ్ఞతరం బ్యసనం న నిగచ్ఛేయ్య.

కతమేసం ఏకాదసన్నం? అనధిగతం నాధిగచ్ఛతి, అధిగతా పరిహాయతి, సద్ధమ్మస్స న వోదాయన్తి, సద్ధమ్మేసు వా అధిమానికో హోతి, అనభిరతో వా బ్రహ్మచరియం చరతి, అఞ్ఞతరం వా సంకిలిట్ఠం ఆపత్తిం ఆపజ్జతి, సిక్ఖం వా పచ్చక్ఖాయ హీనాయావత్తతి, గాళ్హం వా రోగాతఙ్కం ఫుసతి, ఉమ్మాదం వా పాపుణాతి చిత్తక్ఖేపం వా, సమ్మూళ్హో కాలం కరోతి, కాయస్స భేదా పరం మరణా అపాయం దుగ్గతిం వినిపాతం నిరయం ఉపపజ్జతి – యో సో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు అక్కోసకో పరిభాసకో అరియూపవాదో సబ్రహ్మచారీనం, అట్ఠానమేతం అనవకాసో యం సో ఇమేసం ఏకాదసన్నం బ్యసనానం అఞ్ఞతరం బ్యసనం న నిగచ్ఛేయ్యా"తి. ఛట్ఠం.

౭. సఞ్ఞాసుత్తం

౭. అథ ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో భగవన్తం ఏతదవోచ –

"సియా ను ఖో, భన్తే, భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స, న ఆపస్మిం ఆపోసఞ్ఞీ అస్స, న తేజస్మిం తేజోసఞ్ఞీ అస్స, న వాయస్మిం వాయోసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకాసానఞ్చాయతనే ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఇధలోకే ఇధలోకసఞ్ఞీ అస్స, న పరలోకే పరలోకసఞ్ఞీ అస్స, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సాతి?

"సియా, ఆనన్ద, భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స, న ఆపస్మిం ఆపోసఞ్ఞీ అస్స, న తేజస్మిం తేజోసఞ్ఞీ అస్స, న వాయస్మిం వాయోసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకాసానఞ్చాయతనే ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఇధలోకే ఇధలోకసఞ్ఞీ అస్స , న పరలోకే పరలోకసఞ్ఞీ అస్స, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా"తి.

"యథా కథం పన, భన్తే, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స, న ఆపస్మిం ఆపోసఞ్ఞీ అస్స, న తేజస్మిం తేజోసఞ్ఞీ అస్స, న వాయస్మిం వాయోసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకాసానఞ్చాయతనే ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఇధలోకే ఇధలోకసఞ్ఞీ అస్స, న పరలోకే పరలోకసఞ్ఞీ అస్స, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స, సఞ్ఞీ చ పన అస్సాతి.

"ఇధానన్ద, భిక్ఖు ఏవంసఞ్ఞీ హోతి – 'ఏతం సన్తం ఏతం పణీతం, యదిదం సబ్బసఙ్ఖారసమథో సబ్బూపధిపటినిస్సగ్గో తణ్హాక్ఖయో విరాగో నిరోధో నిబ్బాన'న్తి. ఏవం ఖో, ఆనన్ద, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స, న ఆపస్మిం ఆపోసఞ్ఞీ అస్స, న తేజస్మిం తేజోసఞ్ఞీ అస్స, న వాయస్మిం వాయోసఞ్ఞీ అస్స, న

ఆకాసానఞ్చాయతనే ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఇధలోకే ఇధలోకసఞ్ఞీ అస్స, న పరలోకే పరలోకసఞ్ఞీ అస్స, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స, సఞ్ఞీ చ పన అస్సా"తి.

అథ ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో భగవతో భాసితం అభినన్దిత్వా అనుమోదిత్వా ఉట్ఠాయాసనా భగవన్తం అభివాదేత్వా పదక్ఖిణం కత్వా యేనాయస్మా సారిపుత్తో తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా ఆయస్మతా సారిపుత్తేన సద్ధిం సమ్మోది. సమ్మోదనీయం కథం సారణీయం వీతిసారేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో ఆయస్మన్తం సారిపుత్తం ఏతదవోచ –

"సియా ను ఖో, ఆవుసో సారిపుత్త, భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స... పే.... యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స, సఞ్ఞీ పన అస్సాతి. "సియా, ఆవుసో ఆనన్ద, భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స... పే.... యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స, సఞ్ఞీ చ పన అస్సా"తి.

"యథా కథం పనావుసో సారిపుత్త, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స...పే.... యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స , సఞ్ఞీ చ పన అస్సా"తి?

"ఇధ, ఆవుసో ఆనన్ద, భిక్ఖు ఏవంసఞ్ఞీ హోతి – 'ఏతం సన్తం ఏతం పణీతం, యదిదం సబ్బసఙ్ఖారసమథో సబ్బూపధిపటినిస్సగ్గో తణ్హాక్ఖయో విరాగో నిరోధో నిబ్బాన'న్తి. ఏవం ఖో, ఆవుసో ఆనన్ద, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స...పే.... యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స, సఞ్ఞీ చ పన అస్సా"తి.

"అచ్ఛరియం, ఆవుసో, అబ్భుతం, ఆవుసో! యత్ర హి నామ సత్థు చేవ సావకస్స చ అత్థేన అత్థో బ్యఞ్జనేన బ్యఞ్జనం సంసన్దిస్సతి సమేస్సతి న విగ్గయ్హిస్సతి, యదిదం అగ్గపదస్మిం! ఇదానాహం, ఆవుసో, భగవన్తం ఉపసఙ్కమిత్వా ఏతమత్థం అపుచ్ఛిం. భగవాపి మే ఏతేహి అక్ఖరేహి ఏతేహి పదేహి ఏతేహి బ్యఞ్జనేహి ఏతమత్థం బ్యాకాసి, సేయ్యథాపి ఆయస్మా సారిపుత్తో. అచ్ఛరియం, ఆవుసో, అబ్భుతం, ఆవుసో, యత్ర హి నామ సత్థు చేవ సావకస్స చ అత్థేన అత్థో బ్యఞ్జనేన బ్యఞ్జనం సంసన్దిస్సతి సమేస్సతి న విగ్గయ్హిస్సతి, యదిదం అగ్గపదస్మి"న్తి! సత్తమం.

౮. మనసికారసుత్తం

౮. అథ ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో భగవన్తం ఏతదవోచ –

“సియా ను ఖో, భన్తే, భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా న చక్ఖుం మనసి కరేయ్య, న రూపం మనసి కరేయ్య, న సోతం మనసి కరేయ్య, న సద్దం మనసి కరేయ్య, న ఘానం మనసి కరేయ్య, న గన్ధం మనసి కరేయ్య, న జివ్హం మనసి కరేయ్య, న రసం మనసి కరేయ్య, న కాయం మనసి కరేయ్య, న ఫోట్ఠబ్బం మనసి కరేయ్య, న పథవిం మనసి కరేయ్య, న ఆపం మనసి కరేయ్య, న తేజం మనసి కరేయ్య, న వాయం మనసి కరేయ్య, న ఆకాసానఞ్చాయతనం మనసి కరేయ్య, న విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం మనసి కరేయ్య, న ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం మనసి కరేయ్య, న నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం మనసి కరేయ్య, న ఇధలోకం మనసి కరేయ్య, న పరలోకం మనసి కరేయ్య, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తమ్పి న మనసి కరేయ్య; మనసి చ పన కరేయ్యా”తి?

“సియా, ఆనన్ద, భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా న చక్ఖుం మనసి కరేయ్య, న రూపం మనసి కరేయ్య, న సోతం మనసి కరేయ్య, న సద్దం మనసి కరేయ్య, న ఘానం మనసి కరేయ్య, న గన్ధం మనసి కరేయ్య, న జివ్హం మనసి కరేయ్య, న రసం మనసి కరేయ్య, న కాయం మనసి కరేయ్య, న ఫోట్ఠబ్బం మనసి కరేయ్య, న పథవిం మనసి కరేయ్య, న ఆపం మనసి కరేయ్య, న తేజం మనసి కరేయ్య, న వాయం మనసి కరేయ్య, న ఆకాసానఞ్చాయతనం మనసి కరేయ్య, న విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం మనసి కరేయ్య, న ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం మనసి కరేయ్య, న నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం మనసి కరేయ్య, న ఇధలోకం మనసి కరేయ్య, న పరలోకం మనసి కరేయ్య, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తమ్పి న మనసి కరేయ్య; మనసి చ పన కరేయ్యా”తి.

“యథా కథం పన, భన్తే, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా న చక్ఖుం మనసి కరేయ్య, న రూపం మనసి కరేయ్య... యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తమ్పి న మనసి కరేయ్య; మనసి చ పన కరేయ్యా”తి?

“ఇధానన్ద, భిక్ఖు ఏవం మనసి కరోతి – ‘ఏతం సన్తం ఏతం పణీతం, యదిదం సబ్బసఙ్ఖారసమథో సబ్బూపధిపటినిస్సగ్గో తణ్హాక్ఖయో విరాగో నిరోధో నిబ్బాన’న్తి. ఏవం ఖో, ఆనన్ద, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా న చక్ఖుం మనసి కరేయ్య, న రూపం మనసి కరేయ్య...పే.... యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తమ్పి న మనసి కరేయ్య; మనసి చ పన కరేయ్యా”తి. అట్ఠమం.

౯. సద్ధసుత్తం

౯. ఏకం సమయం భగవా నాతికే విహరతి గిఞ్జకావసథే . అథ ఖో ఆయస్మా సద్ధో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నం ఖో ఆయస్మన్తం సద్ధం భగవా ఏతదవోచ –

“ఆజానీయఝాయితం ఖో, సద్ధ, ఝాయ; మా ఖళుఙ్కఝాయితం [ఆజానీయజ్ఝాయితం ఖో సద్ధ ఝాయథ, మా ఖళుఙ్కజ్ఝాయితం (సీ. పీ.)]. కథఞ్చ, ఖళుఙ్కఝాయితం హోతి? అస్సఖళుఙ్కో హి , సద్ధ, దోణియా బద్ధో [బన్ధో (స్యా. క.)] ‘యవసం యవస’న్తి ఝాయతి. తం కిస్స హేతు? న హి, సద్ధ, అస్సఖళుఙ్కస్స దోణియా బద్ధస్స ఏవం హోతి – ‘కిం ను ఖో మం అజ్జ అస్సదమ్మసారథి కారణం కారేస్సతి, కిమస్సాహం [కమ్మస్సాహం (క.)] పటికరోమీ’తి. సో దోణియా బద్ధో ‘యవసం యవస’న్తి ఝాయతి. ఏవమేవం ఖో, సద్ధ, ఇధేకచ్చో పురిసఖళుఙ్కో అరఞ్ఞగతోపి రుక్ఖమూలగతోపి

సుఞ్ఞాగారగతోపి కామరాగపరియుట్ఠితేన చేతసా విహరతి కామరాగపరేతేన ఉప్పన్నస్స చ కామరాగస్స నిస్సరణం యథాభూతం నప్పజానాతి. సో కామరాగంయేవ అన్తరం కత్వా ఝాయతి పజ్ఝాయతి నిజ్ఝాయతి అవజ్ఝాయతి, బ్యాపాదపరియుట్ఠితేన చేతసా విహరతి… థినమిద్ధపరియుట్ఠితేన చేతసా విహరతి… ఉద్ధచ్చకుక్కుచ్చపరియుట్ఠితేన చేతసా విహరతి… విచికిచ్ఛాపరియుట్ఠితేన చేతసా విహరతి విచికిచ్ఛాపరేతేన, ఉప్పన్నాయ చ విచికిచ్ఛాయ నిస్సరణం యథాభూతం నప్పజానాతి. సో విచికిచ్ఛంయేవ అన్తరం కత్వా ఝాయతి పజ్ఝాయతి నిజ్ఝాయతి అవజ్ఝాయతి. సో పథవిమ్పి నిస్సాయ ఝాయతి, ఆపమ్పి నిస్సాయ ఝాయతి, తేజమ్పి నిస్సాయ ఝాయతి, వాయమ్పి నిస్సాయ ఝాయతి, ఆకాసానఞ్చాయతనమ్పి నిస్సాయ ఝాయతి, విఞ్ఞాణఞ్చాయతనమ్పి నిస్సాయ ఝాయతి, ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనమ్పి నిస్సాయ ఝాయతి, నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనమ్పి నిస్సాయ ఝాయతి, ఇధలోకమ్పి నిస్సాయ ఝాయతి, పరలోకమ్పి నిస్సాయ ఝాయతి, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తమ్పి నిస్సాయ ఝాయతి. ఏవం ఖో, సద్ధ, పురిసఖళుఙ్కఝాయితం హోతి.

"కథఞ్చ , సద్ధ , ఆజానీయఝాయితం హోతి? భద్రో హి, సద్ధ, అస్సాజానీయో దోణియా బద్ధో న 'యవసం యవస'న్తి ఝాయతి. తం కిస్స హేతు? భద్రస్స హి, సద్ధ, అస్సాజానీయస్స దోణియా బద్ధస్స ఏవం హోతి – 'కిం ను ఖో మం అజ్జ అస్సదమ్మసారథి కారణం కారేస్సతి, కిమస్సాహం పటికరోమీ'తి. సో దోణియా బద్ధో న 'యవసం యవస'న్తి ఝాయతి. భద్రో హి, సద్ధ, అస్సాజానీయో యథా ఇణం యథా బన్ధం యథా జానిం యథా కలిం ఏవం పతోదస్స అజ్ఝోహరణం సమనుపస్సతి. ఏవమేవం ఖో, సద్ధ, భద్రో పురిసాజానీయో అరఞ్ఞగతోపి రుక్ఖమూలగతోపి సుఞ్ఞాగారగతోపి న కామరాగపరియుట్ఠితేన చేతసా విహరతి న కామరాగపరేతేన, ఉప్పన్నస్స చ కామరాగస్స నిస్సరణం యథాభూతం పజానాతి, న బ్యాపాదపరియుట్ఠితేన చేతసా విహరతి… న థినమిద్ధపరియుట్ఠితేన చేతసా విహరతి… న ఉద్ధచ్చకుక్కుచ్చపరియుట్ఠితేన చేతసా విహరతి… న విచికిచ్ఛాపరియుట్ఠితేన చేతసా విహరతి న విచికిచ్ఛాపరేతేన, ఉప్పన్నాయ చ విచికిచ్ఛాయ నిస్సరణం యథాభూతం పజానాతి. సో నేవ పథవిం నిస్సాయ ఝాయతి, న ఆపం నిస్సాయ ఝాయతి, న తేజం నిస్సాయ ఝాయతి, న వాయం నిస్సాయ ఝాయతి, న ఆకాసానఞ్చాయతనం నిస్సాయ ఝాయతి, న విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం నిస్సాయ ఝాయతి, న ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం నిస్సాయ ఝాయతి, న నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం నిస్సాయ ఝాయతి, న ఇధలోకం నిస్సాయ ఝాయతి, న పరలోకం నిస్సాయ ఝాయతి, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తమ్పి నిస్సాయ న ఝాయతి; ఝాయతి చ పన. ఏవం ఝాయిఞ్చ పన, సద్ధ, భద్రం పురిసాజానీయం సఇన్దా దేవా సబ్రహ్మకా సపజాపతికా ఆరకావ నమస్సన్తి –

"నమో తే పురిసాజఞ్ఞ, నమో తే పురిసుత్తమ;
యస్స తే నాభిజానామ, యమ్పి నిస్సాయ ఝాయసీ"తి.

ఏవం వుత్తే ఆయస్మా సద్ధో భగవన్తం ఏతదవోచ – "కథం ఝాయీ పన, భన్తే, భద్రో పురిసాజానీయో [పురిసాజానీయో ఝాయతి, సో (సీ॰ స్యా॰ పీ॰), పురిసాజానీయో, సో (క॰)] నేవ పథవిం నిస్సాయ ఝాయతి, న ఆపం నిస్సాయ ఝాయతి, న తేజం నిస్సాయ ఝాయతి, న వాయం నిస్సాయ ఝాయతి, న ఆకాసానఞ్చాయతనం నిస్సాయ ఝాయతి, న విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం నిస్సాయ ఝాయతి, న ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం నిస్సాయ ఝాయతి, న నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం

నిస్సాయ ఝాయతి, న ఇధలోకం నిస్సాయ ఝాయతి , న పరలోకం నిస్సాయ ఝాయతి, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తమ్పి నిస్సాయ న ఝాయతి; ఝాయతి చ పన? కథం ఝాయిఞ్చ పన, భన్తే, భద్రం పురిసాజానీయం సఇన్దా దేవా సబ్రహ్మకా సపజాపతికా ఆరకావ నమస్సన్తి –

"నమో తే పురిసాజఞ్ఞ, నమో తే పురిసుత్తమ;
యస్స తే నాభిజానామ, యమ్పి నిస్సాయ ఝాయసీ"తి.

"ఇధ, సద్ధ, భద్రస్స పురిసాజానీయస్స పథవియం పథవిసఞ్ఞా విభూతా హోతి, ఆపస్మిం ఆపోసఞ్ఞా విభూతా హోతి, తేజస్మిం తేజోసఞ్ఞా విభూతా హోతి, వాయస్మిం వాయోసఞ్ఞా విభూతా హోతి, ఆకాసానఞ్చాయతనే ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞా విభూతా హోతి, విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞా విభూతా హోతి, ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞా విభూతా హోతి, నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞా విభూతా హోతి, ఇధలోకే ఇధలోకసఞ్ఞా విభూతా హోతి, పరలోకే పరలోకసఞ్ఞా విభూతా హోతి, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తత్రాపి సఞ్ఞా విభూతా హోతి. ఏవం ఝాయీ ఖో, సద్ధ, భద్రో పురిసాజానీయో నేవ పథవిం నిస్సాయ ఝాయతి…పే.… యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా, తమ్పి నిస్సాయ న ఝాయతి; ఝాయతి చ పన. ఏవం ఝాయిఞ్చ పన, సద్ధ, భద్రం పురిసాజానీయం సఇన్దా దేవా సబ్రహ్మకా సపజాపతికా ఆరకావ నమస్సన్తి –

"నమో తే పురిసాజఞ్ఞ, నమో తే పురిసుత్తమ;
యస్స తే నాభిజానామ, యమ్పి నిస్సాయ ఝాయసీ"తి. నవమం;

౧౦. మోరనివాపసుత్తం

౧౦. ఏకం సమయం భగవా రాజగహే విహరతి మోరనివాపే పరిబ్బాజకారామే. తత్ర ఖో భగవా భిక్ఖూ ఆమన్తేసి – "భిక్ఖవో"తి. "భదన్తే"తి తే భిక్ఖూ భగవతో పచ్చస్సోసుం. భగవా ఏతదవోచ –

"తీహి, భిక్ఖవే, ధమ్మేహి సమన్నాగతో భిక్ఖు అచ్చన్తనిట్ఠో హోతి అచ్చన్తయోగక్ఖేమీ అచ్చన్తబ్రహ్మచారీ అచ్చన్తపరియోసానో సేట్ఠో దేవమనుస్సానం. కతమేహి తీహి? అసేఖేన సీలక్ఖన్ధేన, అసేఖేన సమాధిక్ఖన్ధేన , అసేఖేన పఞ్ఞాక్ఖన్ధేన – ఇమేహి, ఖో, భిక్ఖవే, తీహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో భిక్ఖు అచ్చన్తనిట్ఠో హోతి అచ్చన్తయోగక్ఖేమీ అచ్చన్తబ్రహ్మచారీ అచ్చన్తపరియోసానో సేట్ఠో దేవమనుస్సానం.

"అపరేహిపి, భిక్ఖవే, తీహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో భిక్ఖు అచ్చన్తనిట్ఠో హోతి అచ్చన్తయోగక్ఖేమీ అచ్చన్తబ్రహ్మచారీ అచ్చన్తపరియోసానో సేట్ఠో దేవమనుస్సానం. కతమేహి తీహి ? ఇద్ధిపాటిహారియేన, ఆదేసనాపాటిహారియేన, అనుసాసనీపాటిహారియేన – ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, తీహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో భిక్ఖు అచ్చన్తనిట్ఠో హోతి, అచ్చన్తయోగక్ఖేమీ అచ్చన్తబ్రహ్మచారీ అచ్చన్తపరియోసానో సేట్ఠో దేవమనుస్సానం.

“అపరేహిపి, భిక్ఖవే, తీహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో భిక్ఖు అచ్చన్తనిట్ఠో హోతి అచ్చన్తయోగక్ఖేమీ అచ్చన్తబ్రహ్మచారీ అచ్చన్తపరియోసానో సేట్ఠో దేవమనుస్సానం. కతమేహి తీహి? సమ్మాదిట్ఠియా, సమ్మాఞాణేన, సమ్మావిముత్తియా – ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, తీహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో భిక్ఖు అచ్చన్తనిట్ఠో హోతి అచ్చన్తయోగక్ఖేమీ అచ్చన్తబ్రహ్మచారీ అచ్చన్తపరియోసానో సేట్ఠో దేవమనుస్సానం.

“ద్వీహి , భిక్ఖవే, ధమ్మేహి సమన్నాగతో భిక్ఖు అచ్చన్తనిట్ఠో హోతి అచ్చన్తయోగక్ఖేమీ అచ్చన్తబ్రహ్మచారీ అచ్చన్తపరియోసానో సేట్ఠో దేవమనుస్సానం. కతమేహి ద్వీహి? విజ్జాయ, చరణేన – ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, ద్వీహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో భిక్ఖు అచ్చన్తనిట్ఠో హోతి అచ్చన్తయోగక్ఖేమీ అచ్చన్తబ్రహ్మచారీ అచ్చన్తపరియోసానో సేట్ఠో దేవమనుస్సానం. బ్రహ్మునా పేసా, భిక్ఖవే, సనఙ్కుమారేన గాథా భాసితా –

“ఖత్తియో సేట్ఠో జనేతస్మిం, యే గోత్తపటిసారినో;
విజ్జాచరణసమ్పన్నో, సో సేట్ఠో దేవమానుసే”తి [దీ॰ ని॰ ౧.౨౭౭; సం॰ ని॰ ౧.౧౮౨; ౨.౨౪౫].

“సా ఖో పనేసా, భిక్ఖవే, సనఙ్కుమారేన గాథా భాసితా సుభాసితా, నో దుబ్భాసితా; అత్థసంహితా , నో అనత్థసంహితా; అనుమతా మయా. అహమ్పి, భిక్ఖవే, ఏవం వదామి –

“ఖత్తియో సేట్ఠో జనేతస్మిం, యే గోత్తపటిసారినో;
విజ్జాచరణసమ్పన్నో, సో సేట్ఠో దేవమానుసే”తి. దసమం;

నిస్సయవగ్గో [నిస్సాయవగ్గో (స్యా॰ కం॰)] పఠమో.

తస్సుద్దానం –

కిమత్థియా చేతనా తయో, ఉపనిసా బ్యసనేన చ;
ద్వే సఞ్ఞా మనసికారో, సద్ధో మోరనివాపకన్తి.

౨. అనుస్సతివగ్గో

౧. పఠమమహానామసుత్తం

౧౧. ఏకం సమయం భగవా సక్కేసు విహరతి కపిలవత్థుస్మిం నిగ్రోధారామే. తేన ఖో పన సమయేన సమ్బహులా భిక్ఖూ భగవతో చీవరకమ్మం కరోన్తి – “నిట్ఠితచీవరో భగవా తేమాసచ్చయేన చారికం పక్కమిస్సతీ”తి. అస్సోసి ఖో మహానామో సక్కో – “సమ్బహులా కిర భిక్ఖూ భగవతో చీవరకమ్మం కరోన్తి – ‘నిట్ఠితచీవరో భగవా తేమాసచ్చయేన చారికం పక్కమిస్సతీ’”తి.

అథ ఖో మహానామో సక్కో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో మహానామో సక్కో భగవన్తం ఏతదవోచ – “సుతం మేతం, భన్తే – ‘సమ్బహులా కిర భిక్ఖూ భగవతో చీవరకమ్మం కరోన్తి – నిట్ఠితచీవరో భగవా తేమాసచ్చయేన చారికం పక్కమిస్సతీ’తి. తేసం నో, భన్తే, నానావిహారేహి విహరతం కేనస్స [కేన (స్యా॰ కం॰)] విహారేన విహాతబ్బ”న్తి?

“సాధు సాధు, మహానామ! ఏతం ఖో, మహానామ, తుమ్హాకం పతిరూపం కులపుత్తానం, యం తుమ్హే తథాగతం ఉపసఙ్కమిత్వా పుచ్ఛేయ్యాథ – ‘తేసం నో, భన్తే, నానావిహారేహి విహరతం కేనస్స విహారేన విహాతబ్బ’”న్తి? సద్ధో ఖో, మహానామ, ఆరాధకో హోతి, నో అస్సద్ధో; ఆరద్ధవీరియో ఆరాధకో హోతి, నో కుసీతో; ఉపట్ఠితస్సతి ఆరాధకో హోతి , నో ముట్ఠస్సతి; సమాహితో ఆరాధకో హోతి, నో అసమాహితో; పఞ్ఞవా ఆరాధకో హోతి, నో దుప్పఞ్ఞో. ఇమేసు ఖో త్వం, మహానామ, పఞ్చసు ధమ్మేసు పతిట్ఠాయ ఛ ధమ్మే ఉత్తరి [ఉత్తరిం (సీ॰ స్యా॰ కం॰ పీ॰)] భావేయ్యాసి. [అ॰ ని॰ ౬.౧౦]
“ఇధ త్వం, మహానామ, తథాగతం అనుస్సరేయ్యాసి – ‘ఇతిపి సో భగవా అరహం సమ్మాసమ్బుద్ధో విజ్జాచరణసమ్పన్నో సుగతో లోకవిదూ అనుత్తరో పురిసదమ్మసారథి సత్థా దేవమనుస్సానం బుద్ధో భగవా’తి. యస్మిం, మహానామ, సమయే అరియసావకో తథాగతం అనుస్సరతి, నేవస్స తస్మిం సమయే రాగపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న దోసపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న మోహపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి; ఉజుగతమేవస్స తస్మిం సమయే చిత్తం హోతి తథాగతం ఆరబ్భ. ఉజుగతచిత్తో ఖో పన, మహానామ, అరియసావకో లభతి అత్థవేదం, లభతి ధమ్మవేదం, లభతి ధమ్మూపసంహితం పామోజ్జం. పముదితస్స పీతి జాయతి, పీతిమనస్స కాయో పస్సమ్భతి, పస్సద్ధకాయో సుఖం వేదియతి, సుఖినో చిత్తం సమాధియతి. అయం వుచ్చతి, మహానామ, అరియసావకో విసమగతాయ పజాయ సమప్పత్తో విహరతి, సబ్యాపజ్జాయ పజాయ అబ్యాపజ్జో విహరతి, ధమ్మసోతసమాపన్నో బుద్ధానుస్సతిం భావేతి.

“పున చపరం త్వం, మహానామ, ధమ్మం అనుస్సరేయ్యాసి – ‘స్వాక్ఖాతో భగవతా ధమ్మో సన్దిట్ఠికో అకాలికో ఏహిపస్సికో ఓపనేయ్యికో [ఓపనయికో (సీ॰ స్యా॰ కం॰ పీ॰)] పచ్చత్తం వేదితబ్బో విఞ్ఞూహీ’తి. యస్మిం, మహానామ, సమయే అరియసావకో ధమ్మం అనుస్సరతి, నేవస్స తస్మిం సమయే రాగపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న దోసపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న మోహపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి; ఉజుగతమేవస్స తస్మిం సమయే చిత్తం హోతి ధమ్మం ఆరబ్భ. ఉజుగతచిత్తో ఖో పన, మహానామ, అరియసావకో లభతి అత్థవేదం, లభతి ధమ్మవేదం, లభతి ధమ్మూపసంహితం పామోజ్జం. పముదితస్స పీతి జాయతి, పీతిమనస్స కాయో పస్సమ్భతి, పస్సద్ధకాయో సుఖం వేదియతి, సుఖినో చిత్తం

సమాధియతి. అయం వుచ్చతి, మహానామ, అరియసావకో విసమగతాయ పజాయ సమప్పత్తో విహరతి, సబ్యాపజ్ఝాయ పజాయ అబ్యాపజ్ఝో విహరతి, ధమ్మసోతసమాపన్నో ధమ్మానుస్సతిం భావేతి.

“పున చపరం త్వం, మహానామ, సఙ్ఘం అనుస్సరేయ్యాసి – ‘సుప్పటిపన్నో భగవతో సావకసఙ్ఘో, ఉజుప్పటిపన్నో భగవతో సావకసఙ్ఘో, ఞాయప్పటిపన్నో భగవతో సావకసఙ్ఘో, సామీచిప్పటిపన్నో భగవతో సావకసఙ్ఘో, యదిదం చత్తారి పురిసయుగాని అట్ఠ పురిసపుగ్గలా, ఏస భగవతో సావకసఙ్ఘో ఆహునేయ్యో పాహునేయ్యో దక్ఖిణేయ్యో అఞ్జలికరణీయో అనుత్తరం పుఞ్ఞక్ఖేత్తం లోకస్సా’తి. యస్మిం, మహానామ, సమయే అరియసావకో సఙ్ఘం అనుస్సరతి, నేవస్స తస్మిం సమయే రాగపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న దోసపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న మోహపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి; ఉజుగతమేవస్స తస్మిం సమయే చిత్తం హోతి సఙ్ఘం ఆరబ్భ. ఉజుగతచిత్తో ఖో పన, మహానామ, అరియసావకో లభతి అత్థవేదం, లభతి ధమ్మవేదం, లభతి ధమ్మూపసంహితం పామోజ్జం. పముదితస్స పీతి జాయతి, పీతిమనస్స కాయో పస్సమ్భతి, పస్సద్ధకాయో సుఖం వేదియతి, సుఖినో చిత్తం సమాధియతి. అయం వుచ్చతి, మహానామ, అరియసావకో విసమగతాయ పజాయ సమప్పత్తో విహరతి, సబ్యాపజ్ఝాయ పజాయ అబ్యాపజ్ఝో విహరతి, ధమ్మసోతసమాపన్నో సఙ్ఘానుస్సతిం భావేతి.

“పున చపరం త్వం, మహానామ, అత్తనో సీలాని అనుస్సరేయ్యాసి అఖణ్డాని అచ్ఛిద్దాని అసబలాని అకమ్మాసాని భుజిస్సాని విఞ్ఞుప్పసత్థాని అపరామట్ఠాని సమాధిసంవత్తనికాని. యస్మిం, మహానామ, సమయే అరియసావకో సీలం అనుస్సరతి, నేవస్స తస్మిం సమయే రాగపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న దోసపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న మోహపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి; ఉజుగతమేవస్స తస్మిం సమయే చిత్తం హోతి సీలం ఆరబ్భ. ఉజుగతచిత్తో ఖో పన, మహానామ, అరియసావకో లభతి అత్థవేదం, లభతి ధమ్మవేదం, లభతి ధమ్మూపసంహితం పామోజ్జం. పముదితస్స పీతి జాయతి, పీతిమనస్స కాయో పస్సమ్భతి, పస్సద్ధకాయో సుఖం వేదియతి, సుఖినో చిత్తం సమాధియతి. అయం వుచ్చతి, మహానామ, అరియసావకో విసమగతాయ పజాయ సమప్పత్తో విహరతి, సబ్యాపజ్ఝాయ పజాయ అబ్యాపజ్ఝో విహరతి, ధమ్మసోతసమాపన్నో సీలానుస్సతిం భావేతి.

“పున చపరం త్వం, మహానామ, అత్తనో చాగం అనుస్సరేయ్యాసి – ‘లాభా వత మే, సులద్ధం వత మే, యోహం మచ్ఛేరమలపరియుట్ఠితాయ పజాయ విగతమలమచ్ఛేరేన చేతసా అగారం అజ్ఝావసామి ముత్తచాగో పయతపాణి వోస్సగ్గరతో యాచయోగో దానసంవిభాగరతో’తి. యస్మిం, మహానామ , సమయే అరియసావకో చాగం అనుస్సరతి, నేవస్స తస్మిం సమయే రాగపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న దోసపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న మోహపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి; ఉజుగతమేవస్స తస్మిం సమయే చిత్తం హోతి చాగం ఆరబ్భ. ఉజుగతచిత్తో ఖో పన, మహానామ, అరియసావకో లభతి అత్థవేదం, లభతి ధమ్మవేదం, లభతి ధమ్మూపసంహితం పామోజ్జం. పముదితస్స పీతి జాయతి, పీతిమనస్స కాయో పస్సమ్భతి, పస్సద్ధకాయో సుఖం వేదియతి, సుఖినో చిత్తం సమాధియతి. అయం వుచ్చతి, మహానామ, అరియసావకో విసమగతాయ పజాయ సమప్పత్తో విహరతి, సబ్యాపజ్ఝాయ పజాయ అబ్యాపజ్ఝో విహరతి, ధమ్మసోతసమాపన్నో చాగానుస్సతిం భావేతి.

“పున చపరం త్వం, మహానామ, దేవతా అనుస్సరేయ్యాసి – ‘సన్తి దేవా చాతుమహారాజికా, సన్తి దేవా తావతింసా, సన్తి దేవా యామా, సన్తి దేవా తుసితా, సన్తి దేవా నిమ్మానరతినో, సన్తి దేవా పరనిమ్మితవసవత్తినో, సన్తి దేవా

బ్రహ్మకాయికా, సన్తి దేవా తతుత్తరి. యథారూపాయ సద్ధాయ సమన్నాగతా తా దేవతా ఇతో చుతా తత్థూపపన్నా , మయ్హమ్పి తథారూపా సద్ధా సంవిజ్జతి. యథారూపేన సీలేన సమన్నాగతా తా దేవతా ఇతో చుతా తత్థూపపన్నా, మయ్హమ్పి తథారూపం సీలం సంవిజ్జతి. యథారూపేన సుతేన సమన్నాగతా తా దేవతా ఇతో చుతా తత్థూపపన్నా, మయ్హమ్పి తథారూపం సుతం సంవిజ్జతి. యథారూపేన చాగేన సమన్నాగతా తా దేవతా ఇతో చుతా తత్థూపపన్నా, మయ్హమ్పి తథారూపో చాగో సంవిజ్జతి. యథారూపాయ పఞ్ఞాయ సమన్నాగతా తా దేవతా ఇతో చుతా తత్థూపపన్నా, మయ్హమ్పి తథారూపా పఞ్ఞా సంవిజ్జతీ'తి. యస్మిం, మహానామ, సమయే అరియసావకో అత్తనో చ తాసఞ్చ దేవతానం సద్ధఞ్చ సీలఞ్చ సుతఞ్చ చాగఞ్చ పఞ్ఞఞ్చ అనుస్సరతి, నేవస్స తస్మిం సమయే రాగపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న దోసపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న మోహపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి; ఉజుగతమేవస్స తస్మిం సమయే చిత్తం హోతి దేవతా ఆరబ్భ. ఉజుగతచిత్తో ఖో పన, మహానామ, అరియసావకో లభతి అత్థవేదం, లభతి ధమ్మవేదం, లభతి ధమ్మూపసంహితం పామోజ్జం. పముదితస్స పీతి జాయతి, పీతిమనస్స కాయో పస్సమ్భతి, పస్సద్ధకాయో సుఖం వేదియతి, సుఖినో చిత్తం సమాధియతి. అయం వుచ్చతి, మహానామ, అరియసావకో విసమగతాయ పజాయ సమప్పత్తో విహరతి, సబ్యాపజ్జాయ పజాయ అబ్యాపజ్జో విహరతి, ధమ్మసోతసమాపన్నో దేవతానుస్సతిం భావేతీ"తి. పఠమం.

౨. దుతియమహానామసుత్తం

౧౨. ఏకం సమయం భగవా సక్కేసు విహరతి కపిలవత్థుస్మిం నిగ్రోధారామే. తేన ఖో పన సమయేన మహానామో సక్కో గిలానా వుట్ఠితో హోతి అచిరవుట్ఠితో గేలఞ్ఞా. తేన ఖో పన సమయేన సమ్బహులా భిక్ఖూ భగవతో చీవరకమ్మం కరోన్తి – "నిట్ఠితచీవరో భగవా తేమాసచ్చయేన చారికం పక్కమిస్సతీ"తి.

అస్సోసి ఖో మహానామో సక్కో – "సమ్బహులా కిర భిక్ఖూ భగవతో చీవరకమ్మం కరోన్తి – 'నిట్ఠితచీవరో భగవా తేమాసచ్చయేన చారికం పక్కమిస్సతీ'"తి. అథ ఖో మహానామో సక్కో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో మహానామో సక్కో భగవన్తం ఏతదవోచ – "సుతం మేతం, భన్తే – 'సమ్బహులా కిర భిక్ఖూ భగవతో చీవరకమ్మం కరోన్తి – నిట్ఠితచీవరో భగవా తేమాసచ్చయేన చారికం పక్కమిస్సతీ'తి. తేసం నో, భన్తే, నానావిహారేహి విహరతం కేనస్స విహారేన విహాతబ్బ"న్తి?

"సాధు సాధు, మహానామ! ఏతం ఖో, మహానామ, తుమ్హాకం పతిరూపం కులపుత్తానం యం తుమ్హే తథాగతం ఉపసఙ్కమిత్వా పుచ్ఛేయ్యాథ – 'తేసం నో, భన్తే, నానావిహారేహి విహరతం కేనస్స విహారేన విహాతబ్బ'న్తి? సద్ధో ఖో, మహానామ, ఆరాధకో హోతి, నో అస్సద్ధో; ఆరద్ధవీరియో ఆరాధకో హోతి, నో కుసీతో; ఉపట్ఠితస్సతి ఆరాధకో హోతి, నో ముట్ఠస్సతి; సమాహితో ఆరాధకో హోతి , నో అసమాహితో; పఞ్ఞవా ఆరాధకో హోతి, నో దుప్పఞ్ఞో. ఇమేసు ఖో త్వం, మహానామ, పఞ్చసు ధమ్మేసు పతిట్ఠాయ ఛ ధమ్మే ఉత్తరి భావేయ్యాసి.

[అ॰ ని॰ ౬.౯] "ఇధ త్వం, మహానామ, తథాగతం అనుస్సరేయ్యాసి – 'ఇతిపి సో భగవా…పే॰… సత్థా దేవమనుస్సానం బుద్ధో భగవా'తి. యస్మిం, మహానామ, సమయే అరియసావకో తథాగతం అనుస్సరతి, నేవస్స తస్మిం సమయే రాగపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న దోసపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న మోహపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి; ఉజుగతమేవస్స తస్మిం సమయే చిత్తం హోతి తథాగతం ఆరబ్భ. ఉజుగతచిత్తో ఖో పన, మహానామ, అరియసావకో లభతి

అత్థవేదం, లభతి ధమ్మవేదం, లభతి ధమ్మూపసంహితం పామోజ్జం. పముదితస్స పీతి జాయతి, పీతిమనస్స కాయో పస్సమ్భతి, పస్సద్ధకాయో సుఖం వేదియతి, సుఖినో చిత్తం సమాధియతి. ఇమం ఖో త్వం, మహానామ, బుద్ధానుస్సతిం గచ్ఛన్తోపి భావేయ్యాసి, ఠితోపి భావేయ్యాసి, నిసిన్నోపి భావేయ్యాసి, సయానోపి భావేయ్యాసి, కమ్మన్తం అధిట్ఠహన్తోపి భావేయ్యాసి, పుత్తసమ్బాధసయనం అజ్ఝావసన్తోపి భావేయ్యాసి.

“పున చపరం త్వం, మహానామ, ధమ్మం అనుస్సరేయ్యాసి...పే.... సఙ్ఘం అనుస్సరేయ్యాసి...పే.... అత్తనో సీలాని అనుస్సరేయ్యాసి...పే.... అత్తనో చాగం అనుస్సరేయ్యాసి...పే.... దేవతా అనుస్సరేయ్యాసి – ‘సన్తి దేవా చాతుమహారాజికా...పే.... సన్తి దేవా తతుత్తరి. యథారూపాయ సద్ధాయ సమన్నాగతా తా దేవతా ఇతో చుతా తత్థూపపన్నా, మయ్హమ్పి తథారూపా సద్ధా సంవిజ్జతి. యథారూపేన సీలేన... సుతేన... చాగేన... పఞ్ఞాయ సమన్నాగతా తా దేవతా ఇతో చుతా తత్థూపపన్నా , మయ్హమ్పి తథారూపా పఞ్ఞా సంవిజ్జతీ’తి. యస్మిం, మహానామ, సమయే అరియసావకో అత్తనో చ తాసఞ్చ దేవతానం సద్ధఞ్చ సీలఞ్చ సుతఞ్చ చాగఞ్చ పఞ్ఞఞ్చ అనుస్సరతి, నేవస్స తస్మిం సమయే రాగపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న దోసపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి, న మోహపరియుట్ఠితం చిత్తం హోతి; ఉజుగతమేవస్స తస్మిం సమయే చిత్తం హోతి దేవతా ఆరబ్భ. ఉజుగతచిత్తో ఖో పన, మహానామ, అరియసావకో లభతి అత్థవేదం, లభతి ధమ్మవేదం, లభతి ధమ్మూపసంహితం పామోజ్జం. పముదితస్స పీతి జాయతి, పీతిమనస్స కాయో పస్సమ్భతి, పస్సద్ధకాయో సుఖం వేదియతి, సుఖినో చిత్తం సమాధియతి. ఇమం ఖో త్వం, మహానామ, దేవతానుస్సతిం గచ్ఛన్తోపి భావేయ్యాసి, ఠితోపి భావేయ్యాసి, నిసిన్నోపి భావేయ్యాసి, సయానోపి భావేయ్యాసి, కమ్మన్తం అధిట్ఠహన్తోపి భావేయ్యాసి, పుత్తసమ్బాధసయనం అజ్ఝావసన్తోపి భావేయ్యాసీ”తి. దుతియం.

౩. నన్దియసుత్తం

౧౩. ఏకం సమయం భగవా సక్కేసు విహరతి కపిలవత్థుస్మిం నిగ్రోధారామే. తేన ఖో పన సమయేన భగవా సావత్థియం వస్సావాసం ఉపగన్తుకామో హోతి [అహోసి (క.)].

అస్సోసి ఖో నన్దియో సక్కో – “భగవా కిర సావత్థియం వస్సావాసం ఉపగన్తుకామో”తి. అథ ఖో నన్దియస్స సక్కస్స ఏతదహోసి – “యంనూనాహమ్పి సావత్థియం వస్సావాసం ఉపగచ్ఛేయ్యం. తత్థ కమ్మన్తఞ్చేవ అధిట్ఠహిస్సామి, భగవన్తఞ్చ లచ్ఛామి కాలేన కాలం దస్సనాయా”తి.

అథ ఖో భగవా సావత్థియం వస్సావాసం ఉపగచ్ఛి [ఉపగఞ్ఛి (సీ. పీ.)]. నన్దియోపి ఖో సక్కో సావత్థియం వస్సావాసం ఉపగచ్ఛి. తత్థ కమ్మన్తఞ్చేవ అధిట్ఠాసి [అధిట్ఠాయ (స్యా.), అధిట్ఠాతి (క.)], భగవన్తఞ్చ లభి [లచ్ఛతి (స్యా. క.)] కాలేన కాలం దస్సనాయ. తేన ఖో పన సమయేన సమ్బహులా భిక్ఖూ భగవతో చీవరకమ్మం కరోన్తి – “నిట్ఠితచీవరో భగవా తేమాసచ్చయేన చారికం పక్కమిస్సతీ”తి.

అస్సోసి ఖో నన్దియో సక్కో – “సమ్బహులా కిర భిక్ఖూ భగవతో చీవరకమ్మం కరోన్తి – ‘నిట్ఠితచీవరో భగవా తేమాసచ్చయేన చారికం పక్కమిస్సతీ’”తి. అథ ఖో నన్దియో సక్కో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో నన్దియో సక్కో భగవన్తం ఏతదవోచ – “సుతం మేతం, భన్తే –

‘సమ్బహులా కిర భిక్ఖూ భగవతో చీవరకమ్మం కరోన్తి – నిట్ఠితచీవరో భగవా తేమాసచ్చయేన చారికం పక్కమిస్సతీ’తి. తేసం నో, భన్తే, నానావిహారేహి విహరతం కేనస్స విహారేన విహాతబ్బ”న్తి?

“సాధు సాధు, నన్దియ! ఏతం ఖో, నన్దియ, తుమ్హాకం పతిరూపం కులపుత్తానం, యం తుమ్హే తథాగతం ఉపసఙ్కమిత్వా పుచ్ఛేయ్యాథ – ‘తేసం నో, భన్తే, నానావిహారేహి విహరతం కేనస్స విహారేన విహాతబ్బ’న్తి? సద్ధో ఖో, నన్దియ, ఆరాధకో హోతి, నో అస్సద్ధో; సీలవా ఆరాధకో హోతి, నో దుస్సీలో; ఆరద్ధవీరియో ఆరాధకో హోతి, నో కుసీతో; ఉపట్ఠితస్సతి ఆరాధకో హోతి, నో ముట్ఠస్సతి; సమాహితో ఆరాధకో హోతి, నో అసమాహితో; పఞ్ఞవా ఆరాధకో హోతి, నో దుప్పఞ్ఞో. ఇమేసు ఖో తే, నన్దియ, ఛసు ధమ్మేసు పతిట్ఠాయ పఞ్చసు ధమ్మేసు అజ్ఝత్తం సతి ఉపట్ఠాపేతబ్బా.

“ఇధ త్వం, నన్దియ, తథాగతం అనుస్సరేయ్యాసి – ‘ఇతిపి సో భగవా అరహం సమ్మాసమ్బుద్ధో విజ్జాచరణసమ్పన్నో సుగతో లోకవిదూ అనుత్తరో పురిసదమ్మసారథి , సత్థా దేవమనుస్సానం బుద్ధో భగవా’తి. ఇతి ఖో తే, నన్దియ, తథాగతం ఆరబ్భ అజ్ఝత్తం సతి ఉపట్ఠాపేతబ్బా.

“పున చపరం త్వం, నన్దియ, ధమ్మం అనుస్సరేయ్యాసి – ‘స్వాక్ఖాతో భగవతా ధమ్మో సన్దిట్ఠికో అకాలికో ఏహిపస్సికో ఓపనేయ్యికో పచ్చత్తం వేదితబ్బో విఞ్ఞూహీ’తి. ఇతి ఖో తే, నన్దియ, ధమ్మం ఆరబ్భ అజ్ఝత్తం సతి ఉపట్ఠాపేతబ్బా.

“పున చపరం త్వం, నన్దియ, కల్యాణమిత్తే అనుస్సరేయ్యాసి – ‘లాభా వత మే, సులద్ధం వత మే, యస్స మే కల్యాణమిత్తా అనుకమ్పకా అత్థకామా ఓవాదకా అనుసాసకా’తి. ఇతి ఖో తే, నన్దియ, కల్యాణమిత్తే ఆరబ్భ అజ్ఝత్తం సతి ఉపట్ఠాపేతబ్బా.

“పున చపరం త్వం, నన్దియ, అత్తనో చాగం అనుస్సరేయ్యాసి – ‘లాభా వత మే, సులద్ధం వత మే, యోహం మచ్ఛేరమలపరియుట్ఠితాయ పజాయ విగతమలమచ్ఛేరేన చేతసా అగారం అజ్ఝావసామి ముత్తచాగో పయతపాణి వోస్సగ్గరతో యాచయోగో దానసంవిభాగరతో’తి. ఇతి ఖో తే, నన్దియ, చాగం ఆరబ్భ అజ్ఝత్తం సతి ఉపట్ఠాపేతబ్బా.

“పున చపరం త్వం, నన్దియ, దేవతా అనుస్సరేయ్యాసి – ‘యా దేవతా అతిక్కమ్మేవ కబళీకారాహారభక్ఖానం [కబళింకారభక్ఖానం (సీ॰), కబళీకారభక్ఖానం (స్యా॰ కం॰ పీ॰)] దేవతానం సహబ్యతం అఞ్ఞతరం మనోమయం కాయం ఉపపన్నా, తా కరణీయం అత్తనో న సమనుపస్సన్తి కతస్స వా పతిచయం. సేయ్యథాపి, నన్దియ, భిక్ఖు అసమయవిముత్తో కరణీయం అత్తనో న సమనుపస్సతి కతస్స వా పతిచయం; ఏవమేవం ఖో, నన్దియ, యా తా దేవతా అతిక్కమ్మేవ కబళీకారాహారభక్ఖానం దేవతానం సహబ్యతం అఞ్ఞతరం మనోమయం కాయం ఉపపన్నా, తా కరణీయం అత్తనో న సమనుపస్సన్తి కతస్స వా పతిచయం. ఇతి ఖో తే, నన్దియ, దేవతా ఆరబ్భ అజ్ఝత్తం సతి ఉపట్ఠాపేతబ్బా.

“ఇమేహి ఖో, నన్దియ, ఏకాదసహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో అరియసావకో పజహతేవ పాపకే అకుసలే ధమ్మే, న ఉపాదియతి. సేయ్యథాపి, నన్దియ, కుమ్భో నిక్కుజ్జో [నికుజ్జో (క॰)] వమతేవ ఉదకం, నో వన్తం పచ్చావమతి [పచ్చామసతి (స్యా॰)]; సేయ్యథాపి వా పన, నన్దియ, సుక్ఖే తిణదాయే అగ్గి ముత్తో డహన్తోవ గచ్ఛతి, నో దడ్ఢం పచ్చుదావత్తతి ; ఏవమేవం ఖో, నన్దియ, ఇమేహి ఏకాదసహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో అరియసావకో పజహతేవ పాపకే అకుసలే ధమ్మే, న ఉపాదియతీ”తి. తతియం.

౪. సుభూతిసుత్తం

౧౪. అథ ఖో ఆయస్మా సుభూతి సద్ధేన భిక్ఖునా సద్ధిం యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నం ఖో ఆయస్మన్తం సుభూతిం భగవా ఏతదవోచ – "కో నామాయం [కో నామో అయం (సీ॰ క॰), కో నామ అయం (స్యా॰ కం॰)], సుభూతి, భిక్ఖూ"తి? "సద్ధో నామాయం, భన్తే, భిక్ఖు, సుదత్తస్స [సద్ధస్స (సీ॰ స్యా॰ కం॰ పీ॰)] ఉపాసకస్స పుత్తో, సద్ధా అగారస్మా అనగారియం పబ్బజితో"తి.

"కచ్చి పనాయం, సుభూతి, సద్ధో భిక్ఖు సుదత్తస్స ఉపాసకస్స పుత్తో సద్ధా అగారస్మా అనగారియం పబ్బజితో సన్దిస్సతి సద్ధాపదానేసూ"తి? "ఏతస్స, భగవా, కాలో; ఏతస్స, సుగత, కాలో, యం భగవా సద్ధస్స సద్ధాపదానాని భాసేయ్య. ఇదానాహం జానిస్సామి యది వా అయం భిక్ఖు సన్దిస్సతి సద్ధాపదానేసు యది వా నో"తి.

"తేన హి, సుభూతి, సుణాహి, సాధుకం మనసి కరోహి; భాసిస్సామీ"తి. "ఏవం, భన్తే"తి ఖో ఆయస్మా సుభూతి భగవతో పచ్చస్సోసి . భగవా ఏతదవోచ –

"ఇధ , సుభూతి, భిక్ఖు సీలవా హోతి, పాతిమోక్ఖసంవరసంవుతో విహరతి ఆచారగోచరసమ్పన్నో అణుమత్తేసు వజ్జేసు భయదస్సావీ, సమాదాయ సిక్ఖతి సిక్ఖాపదేసు. యమ్పి, సుభూతి, భిక్ఖు సీలవా హోతి...పే॰... సమాదాయ సిక్ఖతి సిక్ఖాపదేసు, ఇదమ్పి, సుభూతి, సద్ధస్స సద్ధాపదానం హోతి.

"పున చపరం, సుభూతి, భిక్ఖు బహుస్సుతో హోతి సుతధరో సుతసన్నిచయో; యే తే ధమ్మా ఆదికల్యాణా మజ్ఝేకల్యాణా పరియోసానకల్యాణా సాత్థం సబ్యఞ్జనం కేవలపరిపుణ్ణం పరిసుద్ధం బ్రహ్మచరియం అభివదన్తి, తథారూపాస్స ధమ్మా బహుస్సుతా హోన్తి ధాతా వచసా పరిచితా మనసానుపేక్ఖితా దిట్ఠియా సుప్పటివిద్ధా. యమ్పి, సుభూతి, భిక్ఖు బహుస్సుతో హోతి...పే॰... దిట్ఠియా సుప్పటివిద్ధా, ఇదమ్పి, సుభూతి, సద్ధస్స సద్ధాపదానం హోతి.

"పున చపరం, సుభూతి, భిక్ఖు కల్యాణమిత్తో హోతి కల్యాణసహాయో కల్యాణసమ్పవఙ్కో. యమ్పి, సుభూతి, భిక్ఖు కల్యాణమిత్తో హోతి కల్యాణసహాయో కల్యాణసమ్పవఙ్కో, ఇదమ్పి, సుభూతి, సద్ధస్స సద్ధాపదానం హోతి.

"పున చపరం, సుభూతి, భిక్ఖు సువచో హోతి సోవచస్సకరణేహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో ఖమో పదక్ఖిణగ్గాహీ అనుసాసనిం. యమ్పి, సుభూతి, భిక్ఖు సువచో హోతి సోవచస్సకరణేహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో ఖమో పదక్ఖిణగ్గాహీ అనుసాసనిం, ఇదమ్పి, సుభూతి, సద్ధస్స సద్ధాపదానం హోతి.

"పున చపరం, సుభూతి, భిక్ఖు యాని తాని సబ్రహ్మచారీనం ఉచ్చావచాని కింకరణీయాని తత్ర దక్ఖో హోతి అనలసో తత్రుపాయాయ వీమంసాయ సమన్నాగతో అలం కాతుం అలం సంవిధాతుం. యమ్పి, సుభూతి, భిక్ఖు యాని తాని సబ్రహ్మచారీనం ఉచ్చావచాని కింకరణీయాని తత్ర దక్ఖో హోతి అనలసో తత్రుపాయాయ వీమంసాయ సమన్నాగతో అలం కాతుం అలం సంవిధాతుం, ఇదమ్పి, సుభూతి, సద్ధస్స సద్ధాపదానం హోతి.

“పున చపరం, సుభూతి, భిక్ఖు ధమ్మకామో హోతి పియసముదాహారో అభిధమ్మే అభివినయే ఉళారపామోజ్జో. యమ్పి, సుభూతి, భిక్ఖు ధమ్మకామో హోతి పియసముదాహారో అభిధమ్మే అభివినయే ఉళారపామోజ్జో, ఇదమ్పి, సుభూతి, సద్ధస్స సద్ధాపదానం హోతి.

“పున చపరం, సుభూతి, భిక్ఖు ఆరద్ధవీరియో విహరతి అకుసలానం ధమ్మానం పహానాయ, కుసలానం ధమ్మానం ఉపసమ్పదాయ, థామవా దళ్హపరక్కమో అనిక్ఖిత్తధురో కుసలేసు ధమ్మేసు. యమ్పి, సుభూతి, భిక్ఖు ఆరద్ధవీరియో విహరతి అకుసలానం ధమ్మానం పహానాయ కుసలానం ధమ్మానం ఉపసమ్పదాయ థామవా దళ్హపరక్కమో అనిక్ఖిత్తధురో కుసలేసు ధమ్మేసు, ఇదమ్పి, సుభూతి, సద్ధస్స సద్ధాపదానం హోతి.

“పున చపరం, సుభూతి, భిక్ఖు చతున్నం ఝానానం ఆభిచేతసికానం దిట్ఠధమ్మసుఖవిహారానం నికామలాభీ హోతి అకిచ్ఛలాభీ అకసిరలాభీ. యమ్పి , సుభూతి, భిక్ఖు చతున్నం ఝానానం ఆభిచేతసికానం దిట్ఠధమ్మసుఖవిహారానం నికామలాభీ హోతి అకిచ్ఛలాభీ అకసిరలాభీ, ఇదమ్పి, సుభూతి, సద్ధస్స సద్ధాపదానం హోతి.

“పున చపరం, సుభూతి, భిక్ఖు అనేకవిహితం పుబ్బేనివాసం అనుస్సరతి, సేయ్యథిదం – ఏకమ్పి జాతిం ద్వేపి జాతియో తిస్సోపి జాతియో చతస్సోపి జాతియో పఞ్చపి జాతియో దసపి జాతియో వీసమ్పి జాతియో తింసమ్పి జాతియో చత్తారీసమ్పి జాతియో పఞ్ఞాసమ్పి జాతియో జాతిసతమ్పి జాతిసహస్సమ్పి జాతిసతసహస్సమ్పి అనేకేపి సంవట్టకప్పే అనేకేపి వివట్టకప్పే అనేకేపి సంవట్టవివట్టకప్పే – ‘అముత్రాసిం ఏవంనామో ఏవంగోత్తో ఏవంవణ్ణో ఏవమాహారో ఏవంసుఖదుక్ఖప్పటిసంవేదీ ఏవమాయుపరియన్తో, సో తతో చుతో అముత్ర ఉదపాదిం; తత్రాపాసిం ఏవంనామో ఏవంగోత్తో ఏవంవణ్ణో ఏవమాహారో ఏవంసుఖదుక్ఖప్పటిసంవేదీ ఏవమాయుపరియన్తో, సో తతో చుతో ఇధూపపన్నో’తి. ఇతి సాకారం సఉద్దేసం అనేకవిహితం పుబ్బేనివాసం అనుస్సరతి. యమ్పి, సుభూతి, భిక్ఖు అనేకవిహితం పుబ్బేనివాసం అనుస్సరతి, సేయ్యథిదం, ఏకమ్పి జాతిం ద్వేపి జాతియో…పే… ఇతి సాకారం సఉద్దేసం అనేకవిహితం పుబ్బేనివాసం అనుస్సరతి. ఇదమ్పి, సుభూతి, సద్ధస్స సద్ధాపదానం హోతి.

“పున చపరం, సుభూతి, భిక్ఖు దిబ్బేన చక్ఖునా విసుద్ధేన అతిక్కన్తమానుసకేన సత్తే పస్సతి చవమానే ఉపపజ్జమానే హీనే పణీతే సువణ్ణే దుబ్బణ్ణే, సుగతే దుగ్గతే యథాకమ్మూపగే సత్తే పజానాతి – ‘ఇమే వత భోన్తో సత్తా కాయదుచ్చరితేన సమన్నాగతా వచీదుచ్చరితేన సమన్నాగతా మనోదుచ్చరితేన సమన్నాగతా అరియానం ఉపవాదకా మిచ్ఛాదిట్ఠికా మిచ్ఛాదిట్ఠికమ్మసమాదానా, తే కాయస్స భేదా పరం మరణా అపాయం దుగ్గతిం వినిపాతం నిరయం ఉపపన్నా. ఇమే వా పన భోన్తో సత్తా కాయసుచరితేన సమన్నాగతా వచీసుచరితేన సమన్నాగతా మనోసుచరితేన సమన్నాగతా అరియానం అనుపవాదకా సమ్మాదిట్ఠికా సమ్మాదిట్ఠికమ్మసమాదానా, తే కాయస్స భేదా పరం మరణా సుగతిం సగ్గం లోకం ఉపపన్నా’తి. ఇతి దిబ్బేన చక్ఖునా విసుద్ధేన అతిక్కన్తమానుసకేన సత్తే పస్సతి చవమానే ఉపపజ్జమానే హీనే పణీతే సువణ్ణే దుబ్బణ్ణే, సుగతే దుగ్గతే యథాకమ్మూపగే సత్తే పజానాతి. యమ్పి, సుభూతి, భిక్ఖు దిబ్బేన చక్ఖునా విసుద్ధేన… పే… యథాకమ్మూపగే సత్తే పజానాతి, ఇదమ్పి, సుభూతి, సద్ధస్స సద్ధాపదానం హోతి.

“పున చపరం, సుభూతి, భిక్ఖు ఆసవానం ఖయా అనాసవం చేతోవిముత్తిం పఞ్ఞావిముత్తిం దిట్ఠేవ ధమ్మే సయం అభిఞ్ఞా సచ్ఛికత్వా ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. యమ్పి, సుభూతి, భిక్ఖు ఆసవానం ఖయా…పే… సచ్ఛికత్వా ఉపసమ్పజ్జ

విహరతి, ఇదమ్పి, సుభూతి, సద్ధస్స సద్ధాపదానం హోతీ”తి.

ఏవం వుత్తే ఆయస్మా సుభూతి భగవన్తం ఏతదవోచ – “యానిమాని, భన్తే, భగవతా సద్ధస్స సద్ధాపదానాని భాసితాని, సంవిజ్జన్తి తాని ఇమస్స భిక్ఖునో, అయఞ్చ భిక్ఖు ఏతేసు సన్దిస్సతి.

“అయం, భన్తే, భిక్ఖు సీలవా హోతి, పాతిమొక్ఖసంవరసంవుతో విహరతి ఆచారగోచరసమ్పన్నో అణుమత్తేసు వజ్జేసు భయదస్సావీ, సమాదాయ సిక్ఖతి సిక్ఖాపదేసు.

“అయం, భన్తే, భిక్ఖు బహుస్సుతో హోతి సుతధరో సుతసన్నిచయో; యే తే ధమ్మా ఆదికల్యాణా మజ్ఝేకల్యాణా పరియోసానకల్యాణా సాత్థం సబ్యఞ్జనం కేవలపరిపుణ్ణం పరిసుద్ధం బ్రహ్మచరియం అభివదన్తి, తథారూపాస్స ధమ్మా బహుస్సుతా హోన్తి ధాతా వచసా పరిచితా మనసానుపేక్ఖితా దిట్ఠియా సుప్పటివిద్ధా.

“అయం , భన్తే, భిక్ఖు కల్యాణమిత్తో హోతి కల్యాణసహాయో కల్యాణసమ్పవఙ్కో.

“అయం, భన్తే, భిక్ఖు సువచో హోతి…పే.… అనుసాసనిం.

“అయం, భన్తే, భిక్ఖు యాని తాని సబ్రహ్మచారీనం ఉచ్చావచాని కింకరణీయాని తత్థ దక్ఖో హోతి అనలసో తత్రుపాయాయ వీమంసాయ సమన్నాగతో అలం కాతుం అలం సంవిధాతుం.

“అయం, భన్తే, భిక్ఖు ధమ్మకామో హోతి పియసముదాహారో అభిధమ్మే అభివినయే ఉళారపామొజ్జో.

“అయం, భన్తే, భిక్ఖు ఆరద్ధవీరియో విహరతి…పే.… థామవా దళ్హపరక్కమో అనిక్ఖిత్తధురో కుసలేసు ధమ్మేసు.

“అయం, భన్తే, భిక్ఖు చతున్నం ఝానానం ఆభిచేతసికానం దిట్ఠధమ్మసుఖవిహారానం నికామలాభీ హోతి అకిచ్ఛలాభీ అకసిరలాభీ.

“అయం , భన్తే, భిక్ఖు అనేకవిహితం పుబ్బేనివాసం అనుస్సరతి, సేయ్యథిదం – ఏకమ్పి జాతిం ద్వేపి జాతియో…పే.… ఇతి సాకారం సఉద్దేసం అనేకవిహితం పుబ్బేనివాసం అనుస్సరతి.

“అయం, భన్తే, భిక్ఖు దిబ్బేన చక్ఖునా విసుద్ధేన అతిక్కన్తమానుసకేన…పే.… యథాకమ్మూపగే సత్తే పజానాతి.

“అయం, భన్తే, భిక్ఖు ఆసవానం ఖయా…పే.… సచ్ఛికత్వా ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. యానిమాని, భన్తే, భగవతా సద్ధస్స సద్ధాపదానాని భాసితాని, సంవిజ్జన్తి తాని ఇమస్స భిక్ఖునో, అయఞ్చ భిక్ఖు ఏతేసు సన్దిస్సతీ”తి.

“సాధు సాధు, సుభూతి! తేన హి త్వం, సుభూతి, ఇమినా చ సద్ధేన భిక్ఖునా సద్ధిం విహరేయ్యాసి. యదా చ త్వం, సుభూతి, ఆకఙ్ఖేయ్యాసి తథాగతం దస్సనాయ, ఇమినా సద్ధేన భిక్ఖునా సద్ధిం ఉపసఙ్కమేయ్యాసి తథాగతం దస్సనాయా”తి. చతుత్థం.

౫. మేత్తాసుత్తం

౧౫. [పటి॰ మ॰ ౨.౨౨; మి॰ ప॰ ౪.౪.౬] “మేత్తాయ , భిక్ఖవే, చేతోవిముత్తియా ఆసేవితాయ భావితాయ బహులీకతాయ యానీకతాయ వత్థుకతాయ అనుట్ఠితాయ పరిచితాయ సుసమారద్ధాయ ఏకాదసానిసంసా పాటికఙ్ఖా.

కతమే ఏకాదస? సుఖం సుపతి, సుఖం పటిబుజ్ఝతి , న పాపకం సుపినం పస్సతి, మనుస్సానం పియో హోతి, అమనుస్సానం పియో హోతి, దేవతా రక్ఖన్తి, నాస్స అగ్గి వా విసం వా సత్థం వా కమతి, తువటం చిత్తం సమాధియతి, ముఖవణ్ణో విప్పసీదతి, అసమ్మూళ్హో కాలం కరోతి, ఉత్తరి అప్పటివిజ్ఝన్తో బ్రహ్మలోకూపగో హోతి. మేత్తాయ, భిక్ఖవే, చేతోవిముత్తియా ఆసేవితాయ భావితాయ బహులీకతాయ యానీకతాయ వత్థుకతాయ అనుట్ఠితాయ పరిచితాయ సుసమారద్ధాయ ఇమే ఏకాదసానిసంసా పాటికఙ్ఖా”తి. పఞ్చమం.

౬. అట్ఠకనాగరసుత్తం

౧౬. ఏకం సమయం ఆయస్మా ఆనన్దో వేసాలియం విహరతి బేలువగామకే [వేళువగామకే (స్యా॰ కం॰ క॰)]. తేన ఖో పన సమయేన దసమో గహపతి అట్ఠకనాగరో పాటలిపుత్తం అనుప్పత్తో హోతి కేనచిదేవ కరణీయేన.

అథ ఖో దసమో గహపతి అట్ఠకనాగరో యేన కుక్కుటారామో యేన అఞ్ఞతరో భిక్ఖు తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా తం భిక్ఖుం ఏతదవోచ – “కహం ను ఖో, భన్తే, ఆయస్మా ఆనన్దో ఏతరహి విహరతి? దస్సనకామా హి మయం, భన్తే, ఆయస్మన్తం ఆనన్ద”న్తి. “ఏసో, గహపతి, ఆయస్మా ఆనన్దో వేసాలియం విహరతి బేలువగామకే”తి.

అథ ఖో దసమో గహపతి అట్ఠకనాగరో పాటలిపుత్తే తం కరణీయం తీరేత్వా యేన వేసాలీ బేలువగామకో యేనాయస్మా ఆనన్దో తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా ఆయస్మన్తం ఆనన్దం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో దసమో గహపతి అట్ఠకనాగరో ఆయస్మన్తం ఆనన్దం ఏతదవోచ – “అత్థి ను ఖో, భన్తే ఆనన్ద, తేన భగవతా జానతా పస్సతా అరహతా సమ్మాసమ్బుద్ధేన ఏకధమ్మో సమ్మదక్ఖాతో, యత్థ భిక్ఖునో అప్పమత్తస్స ఆతాపినో పహితత్తస్స విహరతో అవిముత్తం వా చిత్తం విముచ్చతి, అపరిక్ఖీణా వా ఆసవా పరిక్ఖయం గచ్ఛన్తి, అననుప్పత్తం వా అనుత్తరం యోగక్ఖేమం అనుపాపుణాతీ”తి? “అత్థి ఖో, గహపతి, తేన భగవతా జానతా పస్సతా అరహతా సమ్మాసమ్బుద్ధేన ఏకధమ్మో సమ్మదక్ఖాతో, యత్థ భిక్ఖునో అప్పమత్తస్స ఆతాపినో పహితత్తస్స విహరతో అవిముత్తం వా చిత్తం విముచ్చతి, అపరిక్ఖీణా వా ఆసవా పరిక్ఖయం గచ్ఛన్తి, అననుప్పత్తం వా అనుత్తరం యోగక్ఖేమం అనుపాపుణాతీ”తి.

“కతమో పన, భన్తే ఆనన్ద, తేన భగవతా జానతా పస్సతా అరహతా సమ్మాసమ్బుద్ధేన ఏకధమ్మో సమ్మదక్ఖాతో, యత్థ భిక్ఖునో అప్పమత్తస్స ఆతాపినో పహితత్తస్స విహరతో అవిముత్తం వా చిత్తం విముచ్చతి, అపరిక్ఖీణా వా ఆసవా పరిక్ఖయం గచ్ఛన్తి, అననుప్పత్తం వా అనుత్తరం యోగక్ఖేమం అనుపాపుణాతీ”తి? “ఇధ, గహపతి, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి వివిచ్చ అకుసలేహి ధమ్మేహి సవితక్కం సవిచారం వివేకజం పీతిసుఖం పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో ఇతి పటిసఞ్చిక్ఖతి – ‘ఇదమ్పి ఖో పఠమం ఝానం అభిసఙ్ఖతం అభిసఞ్చేతయితం’. ‘యం ఖో పన కిఞ్చి అభిసఙ్ఖతం అభిసఞ్చేతయితం, తదనిచ్చం నిరోధధమ్మ’న్తి పజానాతి. సో తత్థ ఠితో ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి; నో చే ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి, తేనేవ ధమ్మరాగేన తాయ ధమ్మనన్దియా పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా

ఓపపాతికో హోతి తత్థ పరినిబ్బాయీ అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా. అయమ్పి ఖో, గహపతి, తేన భగవతా జానతా పస్సతా అరహతా సమ్మాసమ్బుద్ధేన ఏకధమ్మో సమ్మదక్ఖాతో, యత్థ భిక్ఖునో అప్పమత్తస్స ఆతాపినో పహితత్తస్స విహరతో అవిముత్తం వా చిత్తం విముచ్చతి, అపరిక్ఖీణా వా ఆసవా పరిక్ఖయం గచ్ఛన్తి, అననుప్పత్తం వా అనుత్తరం యోగక్ఖేమం అనుపాపుణాతి.

"పున చపరం, గహపతి, భిక్ఖు వితక్కవిచారానం వూపసమా అజ్ఝత్తం సమ్పసాదనం చేతసో ఏకోదిభావం అవితక్కం అవిచారం సమాధిజం పీతిసుఖం దుతియం ఝానం...పే.... తతియం ఝానం...పే.... చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో ఇతి పటిసఞ్చిక్ఖతి – 'ఇదమ్పి ఖో చతుత్థం ఝానం అభిసఙ్ఖతం అభిసఞ్చేతయితం'. 'యం ఖో పన కిఞ్చి అభిసఙ్ఖతం అభిసఞ్చేతయితం తదనిచ్చం నిరోధధమ్మ'న్తి పజానాతి. సో తత్థ ఠితో ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి; నో చే ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి, తేనేవ ధమ్మరాగేన తాయ ధమ్మనన్దియా పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఓపపాతికో హోతి తత్థ పరినిబ్బాయీ అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా. అయమ్పి ఖో, గహపతి, తేన భగవతా జానతా పస్సతా అరహతా సమ్మాసమ్బుద్ధేన ఏకధమ్మో సమ్మదక్ఖాతో, యత్థ భిక్ఖునో అప్పమత్తస్స ఆతాపినో పహితత్తస్స విహరతో అవిముత్తం వా చిత్తం విముచ్చతి అపరిక్ఖీణా వా ఆసవా పరిక్ఖయం గచ్ఛన్తి, అననుప్పత్తం వా అనుత్తరం యోగక్ఖేమం అనుపాపుణాతి.

"పున చపరం, గహపతి, భిక్ఖు మేత్తాసహగతేన చేతసా ఏకం దిసం ఫరిత్వా విహరతి తథా దుతియం తథా తతియం తథా చతుత్థం. ఇతి ఉద్ధమధో తిరియం సబ్బధి సబ్బత్తతాయ సబ్బావన్తం లోకం మేత్తాసహగతేన చేతసా ఏకం దిసం ఫరిత్వా విహరతి విపులేన మహగ్గతేన అప్పమాణేన అవేరేన అబ్యాపజ్జేన ఫరిత్వా విహరతి. సో ఇతి పటిసఞ్చిక్ఖతి – 'అయమ్పి ఖో మేత్తా చేతోవిముత్తి అభిసఙ్ఖతా అభిసఞ్చేతయితా'. 'యం ఖో పన కిఞ్చి అభిసఙ్ఖతం అభిసఞ్చేతయితం తదనిచ్చం నిరోధధమ్మ'న్తి పజానాతి. సో తత్థ ఠితో ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి; నో చే ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి, తేనేవ ధమ్మరాగేన తాయ ధమ్మనన్దియా పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఓపపాతికో హోతి తత్థ పరినిబ్బాయీ అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా. అయమ్పి ఖో, గహపతి, తేన భగవతా జానతా...పే. ... అననుప్పత్తం వా అనుత్తరం యోగక్ఖేమం అనుపాపుణాతి.

"పున చపరం, గహపతి, భిక్ఖు కరుణాసహగతేన చేతసా...పే.... ముదితాసహగతేన చేతసా...పే.... ఉపేక్ఖాసహగతేన చేతసా ఏకం దిసం ఫరిత్వా విహరతి తథా దుతియం తథా తతియం తథా చతుత్థం. ఇతి ఉద్ధమధో తిరియం సబ్బధి సబ్బత్తతాయ సబ్బావన్తం లోకం ఉపేక్ఖాసహగతేన చేతసా విపులేన మహగ్గతేన అప్పమాణేన అవేరేన అబ్యాపజ్జేన ఫరిత్వా విహరతి. సో ఇతి పటిసఞ్చిక్ఖతి – 'అయమ్పి ఖో ఉపేక్ఖాచేతోవిముత్తి అభిసఙ్ఖతా అభిసఞ్చేతయితా'. 'యం ఖో పన కిఞ్చి అభిసఙ్ఖతం అభిసఞ్చేతయితం తదనిచ్చం నిరోధధమ్మ'న్తి పజానాతి. సో తత్థ ఠితో ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి; నో చే ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి, తేనేవ ధమ్మరాగేన తాయ ధమ్మనన్దియా పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఓపపాతికో హోతి తత్థ పరినిబ్బాయీ అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా. అయమ్పి ఖో , గహపతి, తేన భగవతా జానతా...పే.... అననుప్పత్తం వా అనుత్తరం యోగక్ఖేమం అనుపాపుణాతి.

“పున చపరం, గహపతి, భిక్ఖు సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా ‘అనన్తో ఆకాసో’తి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో ఇతి పటిసఞ్చిక్ఖతి – ‘అయమ్పి ఖో ఆకాసానఞ్చాయతనసమాపత్తి అభిసఙ్ఖతా అభిసఞ్చేతయితా’. ‘యం ఖో పన కిఞ్చి అభిసఙ్ఖతం అభిసఞ్చేతయితం తదనిచ్చం నిరోధధమ్మ’న్తి పజానాతి. సో తత్థ ఠితో ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి; నో చే ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి, తేనేవ ధమ్మరాగేన తాయ ధమ్మనన్దియా పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఓపపాతికో హోతి తత్థ పరినిబ్బాయీ అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా. అయమ్పి ఖో, గహపతి, తేన భగవతా జానతా…పే॰… అననుప్పత్తం వా అనుత్తరం యోగక్ఖేమం అనుపాపుణాతి.

“పున చపరం, గహపతి, భిక్ఖు సబ్బసో ఆకాసానఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘అనన్తం విఞ్ఞాణ’న్తి విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి…పే॰… సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘నత్థి కిఞ్చీ’తి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో ఇతి పటిసఞ్చిక్ఖతి – ‘అయమ్పి ఖో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసమాపత్తి అభిసఙ్ఖతా అభిసఞ్చేతయితా’. ‘యం ఖో పన కిఞ్చి అభిసఙ్ఖతం అభిసఞ్చేతయితం తదనిచ్చం నిరోధధమ్మ’న్తి పజానాతి. సో తత్థ ఠితో ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి; నో చే ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి, తేనేవ ధమ్మరాగేన తాయ ధమ్మనన్దియా పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఓపపాతికో హోతి తత్థ పరినిబ్బాయీ అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా. అయమ్పి ఖో, గహపతి, తేన భగవతా జానతా…పే॰… అననుప్పత్తం వా అనుత్తరం యోగక్ఖేమం అనుపాపుణాతీ”తి.

ఏవం వుత్తే దసమో గహపతి అట్ఠకనాగరో ఆయస్మన్తం ఆనన్దం ఏతదవోచ – “సేయ్యథాపి, భన్తే ఆనన్ద, పురిసో ఏకం నిధిముఖం గవేసన్తో సకిదేవ [సబ్బత్థపి ఏవమేవ దిస్సతి] ఏకాదస నిధిముఖాని అధిగచ్ఛేయ్య; ఏవమేవం ఖో అహం, భన్తే, ఏకం అమతద్వారం గవేసన్తో సకిదేవ ఏకాదస అమతద్వారాని [ఏకాదసన్నం అమతద్వారానం (సబ్బత్థ) మ॰ ని॰ ౨.౨౧ పస్సితబ్బం] అలత్థం సేవనాయ [సవనాయ (స్యా॰) సీ॰ పీ॰ మజ్ఝిమపణ్ణాసకదుతియసుత్తేపి, భావనాయ (మ॰ ని॰ ౨.౨౧)]. సేయ్యథాపి, భన్తే, పురిసస్స అగారం ఏకాదస ద్వారం. సో తస్మిం అగారే ఆదిత్తే ఏకమేకేనపి ద్వారేన సక్కుణేయ్య అత్తానం సోత్థిం కాతుం; ఏవమేవం ఖో అహం, భన్తే, ఇమేసం ఏకాదసన్నం అమతద్వారానం ఏకమేకేనపి అమతద్వారేన సక్కుణిస్సామి అత్తానం సోత్థిం కాతుం. ఇమే హి నామ, భన్తే, అఞ్ఞతిత్థియా ఆచరియస్స ఆచరియధనం పరియేసిస్సన్తి. కిం [కిమఙ్గం (మ॰ ని॰ ౨.౨౧)] పనాహం ఆయస్మతో ఆనన్దస్స పూజం న కరిస్సామీ”తి!

అథ ఖో దసమో గహపతి అట్ఠకనాగరో వేసాలికఞ్చ పాటలిపుత్తకఞ్చ భిక్ఖుసఙ్ఘం సన్నిపాతాపేత్వా పణీతేన ఖాదనీయేన భోజనీయేన సహత్థా సన్తప్పేసి సమ్పవారేసి. ఏకమేకఞ్చ భిక్ఖుం పచ్చేకం దుస్సయుగేన అచ్ఛాదేసి, ఆయస్మన్తఞ్చ ఆనన్దం తిచీవరేన. ఆయస్మతో ఆనన్దస్స పఞ్చసతం విహారం కారాపేసీతి. ఛట్ఠం.

౭. గోపాలసుత్తం

౧౭. “ఏకాదసహి, భిక్ఖవే, అఙ్గేహి సమన్నాగతో గోపాలకో అభబ్బో గోగణం పరిహరితుం ఫాతిం కాతుం [ఫాతికత్తుం (సీ॰), ఫాతికాతుం (స్యా॰ పీ॰)]. కతమేహి ఏకాదసహి? ఇధ, భిక్ఖవే, గోపాలకో న రూపఞ్ఞూ హోతి, న లక్ఖణకుసలో హోతి, న ఆసాటికం హారేతా [సాటేతా (సీ॰ స్యా॰ పీ॰)] హోతి, న వణం పటిచ్ఛాదేతా హోతి, న ధూమం కత్తా హోతి, న తిత్థం జానాతి,

న పీతం జానాతి, న వీథిం జానాతి, న గోచరకుసలో హోతి, అనవసేసదోహీ చ హోతి, యే తే ఉసభా గోపితరో గోపరిణాయకా తే న అతిరేకపూజాయ పూజేతా హోతి . ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, ఏకాదసహి అఙ్గేహి సమన్నాగతో గోపాలకో అభబ్బో గోగణం పరిహరితుం ఫాతిం కాతుం.

“ఏవమేవం ఖో, భిక్ఖవే, ఏకాదసహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో భిక్ఖు అభబ్బో ఇమస్మిం ధమ్మవినయే వుద్ధిం విరూళ్హిం వేపుల్లం ఆపజ్జితుం. కతమేహి ఏకాదసహి? ఇధ , భిక్ఖవే, భిక్ఖు న రూపఞ్ఞూ హోతి, న లక్ఖణకుసలో హోతి, న ఆసాటికం హారేతా హోతి, న వణం పటిచ్ఛాదేతా హోతి, న ధూమం కత్తా హోతి, న తిత్థం జానాతి, న పీతం జానాతి, న వీథిం జానాతి, న గోచరకుసలో హోతి, అనవసేసదోహీ చ హోతి, యే తే భిక్ఖూ థేరా రత్తఞ్ఞూ చిరపబ్బజితా సఙ్ఘపితరో సఙ్ఘపరిణాయకా తే న అతిరేకపూజాయ పూజేతా హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న రూపఞ్ఞూ హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు యం కిఞ్చి రూపం ( ) [(సబ్బం రూపం) మ॰ ని॰ ౧.౩౪౭ ( ) కత్థచి దిస్సతి] ‘చత్తారి మహాభూతాని, చతున్నఞ్చ మహాభూతానం ఉపాదాయరూప’న్తి యథాభూతం నప్పజానాతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న రూపఞ్ఞూ హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న లక్ఖణకుసలో హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ‘కమ్మలక్ఖణో బాలో, కమ్మలక్ఖణో పణ్డితో’తి యథాభూతం నప్పజానాతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న లక్ఖణకుసలో హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న ఆసాటికం హారేతా హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ఉప్పన్నం కామవితక్కం అధివాసేతి నప్పజహతి న వినోదేతి న బ్యన్తీకరోతి న అనభావం గమేతి, ఉప్పన్నం బ్యాపాదవితక్కం... ఉప్పన్నం విహింసావితక్కం... ఉప్పన్నుప్పన్నే పాపకే అకుసలే ధమ్మే అధివాసేతి నప్పజహతి న వినోదేతి న బ్యన్తీకరోతి న అనభావం గమేతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న ఆసాటికం హారేతా హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న వణం పటిచ్ఛాదేతా హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు చక్ఖునా రూపం దిస్వా నిమిత్తగ్గాహీ హోతి అనుబ్యఞ్జనగ్గాహీ; యత్వాధికరణమేనం చక్ఖున్ద్రియం అసంవుతం విహరన్తం అభిజ్ఝాదోమనస్సా పాపకా అకుసలా ధమ్మా అన్వాస్సవేయ్యుం, తస్స సంవరాయ న పటిపజ్జతి; న రక్ఖతి చక్ఖున్ద్రియం, చక్ఖున్ద్రియే సంవరం నాపజ్జతి. సోతేన సద్దం సుత్వా... ఘానేన గన్ధం ఘాయిత్వా... జివ్హాయ రసం సాయిత్వా... కాయేన ఫోట్ఠబ్బం ఫుసిత్వా... మనసా ధమ్మం విఞ్ఞాయ నిమిత్తగ్గాహీ హోతి అనుబ్యఞ్జనగ్గాహీ; యత్వాధికరణమేనం మనిన్ద్రియం అసంవుతం విహరన్తం అభిజ్ఝాదోమనస్సా పాపకా అకుసలా ధమ్మా అన్వాస్సవేయ్యుం, తస్స సంవరాయ న పటిపజ్జతి; న రక్ఖతి మనిన్ద్రియం, మనిన్ద్రియే సంవరం నాపజ్జతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న వణం పటిచ్ఛాదేతా హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న ధూమం కత్తా హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న [మ॰ ని॰ ౧.౩౪౬-౩౪౭ పన అయం నకారో ధమ్మన్తిపదస్స అనన్తరం దిస్సతి] యథాసుతం యథాపరియత్తం ధమ్మం విత్థారేన పరేసం దేసేతా హోతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న ధూమం కత్తా హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న తిత్థం జానాతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు యే తే భిక్ఖూ బహుస్సుతా ఆగతాగమా ధమ్మధరా వినయధరా మాతికాధరా, తే కాలేన కాలం ఉపసఙ్కమిత్వా న పరిపుచ్ఛతి న పరిపఞ్హతి – ‘ఇదం, భన్తే, కథం, ఇమస్స కో

అత్థో’తి? తస్స తే ఆయస్మన్తో అవివటఞ్చేవ న వివరన్తి, అనుత్తానీకతఞ్చ న ఉత్తానీకరోన్తి, అనేకవిహితేసు చ కఙ్ఖాఠానియేసు ధమ్మేసు కఙ్ఖం న పటివినోదేన్తి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న తిత్థం జానాతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న పీతం జానాతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు తథాగతప్పవేదితే ధమ్మవినయే దేసియమానే న లభతి అత్థవేదం, న లభతి ధమ్మవేదం , న లభతి ధమ్మూపసంహితం పామోజ్జం. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న పీతం జానాతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న వీథిం జానాతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు అరియం అట్ఠఙ్గికం మగ్గం యథాభూతం నప్పజానాతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న వీథిం జానాతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న గోచరకుసలో హోతి? ఇధ , భిక్ఖవే, భిక్ఖు చత్తారో సతిపట్ఠానే యథాభూతం నప్పజానాతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు న గోచరకుసలో హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు అనవసేసదోహీ హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖుం సద్ధా గహపతికా అభిహట్ఠుం పవారేన్తి చీవరపిణ్డపాతసేనాసనగిలానపచ్చయభేసజ్జపరిక్ఖారేహి. తత్ర భిక్ఖు మత్తం న జానాతి పటిగ్గహణాయ. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు అనవసేసదోహీ హోతి.

“కథఞ్చ , భిక్ఖవే, భిక్ఖు యే తే భిక్ఖూ థేరా రత్తఞ్ఞూ చిరపబ్బజితా సఙ్ఘపితరో సఙ్ఘపరిణాయకా, తే న అతిరేకపూజాయ పూజేతా హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు యే తే భిక్ఖూ థేరా రత్తఞ్ఞూ చిరపబ్బజితా సఙ్ఘపితరో సఙ్ఘపరిణాయకా, తేసు న మేత్తం కాయకమ్మం పచ్చుపట్ఠాపేతి ఆవి చేవ రహో చ, న మేత్తం వచీకమ్మం... న మేత్తం మనోకమ్మం పచ్చుపట్ఠాపేతి ఆవి చేవ రహో చ. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు యే తే భిక్ఖూ థేరా రత్తఞ్ఞూ చిరపబ్బజితా సఙ్ఘపితరో సఙ్ఘపరిణాయకా, న తే అతిరేకపూజాయ పూజేతా హోతి.

“ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, ఏకాదసహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో భిక్ఖు అభబ్బో ఇమస్మిం ధమ్మవినయే వుడ్ఢిం విరూళ్హిం వేపుల్లం ఆపజ్జితుం.

“ఏకాదసహి, భిక్ఖవే, అఙ్గేహి సమన్నాగతో గోపాలకో భబ్బో గోగణం పరిహరితుం ఫాతిం కాతుం. కతమేహి ఏకాదసహి? ఇధ, భిక్ఖవే, గోపాలకో రూపఞ్ఞూ హోతి, లక్ఖణకుసలో హోతి, ఆసాటికం హారేతా హోతి, వణం పటిచ్ఛాదేతా హోతి, ధూమం కత్తా హోతి, తిత్థం జానాతి, పీతం జానాతి, వీథిం జానాతి, గోచరకుసలో హోతి, సావసేసదోహీ చ హోతి, యే తే ఉసభా గోపితరో గోపరిణాయకా తే అతిరేకపూజాయ పూజేతా హోతి – ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, ఏకాదసహి అఙ్గేహి సమన్నాగతో గోపాలకో భబ్బో గోగణం పరిహరితుం ఫాతిం కాతుం.

“ఏవమేవం ఖో, భిక్ఖవే, ఏకాదసహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో భిక్ఖు భబ్బో ఇమస్మిం ధమ్మవినయే వుడ్ఢిం విరూళ్హిం వేపుల్లం ఆపజ్జితుం. కతమేహి ఏకాదసహి? ఇధ , భిక్ఖవే, భిక్ఖు రూపఞ్ఞూ హోతి, లక్ఖణకుసలో హోతి, ఆసాటికం హారేతా హోతి, వణం పటిచ్ఛాదేతా హోతి, ధూమం కత్తా హోతి, తిత్థం జానాతి, పీతం జానాతి, వీథిం జానాతి, గోచరకుసలో హోతి, సావసేసదోహీ చ హోతి, యే తే భిక్ఖూ థేరా రత్తఞ్ఞూ చిరపబ్బజితా సఙ్ఘపితరో సఙ్ఘపరిణాయకా తే అతిరేకపూజాయ పూజేతా హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు రూపఞ్ఞూ హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు యం కిఞ్చి రూపం ‘చత్తారి మహాభూతాని, చతున్నఞ్చ మహాభూతానం ఉపాదాయరూప’న్తి యథాభూతం పజానాతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు రూపఞ్ఞూ హోతి.

“కథఞ్చ , భిక్ఖవే, భిక్ఖు లక్ఖణకుసలో హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ‘కమ్మలక్ఖణో బాలో, కమ్మలక్ఖణో పణ్డితో’తి యథాభూతం పజానాతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు లక్ఖణకుసలో హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ఆసాటికం హారేతా హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ఉప్పన్నం కామవితక్కం నాధివాసేతి పజహతి వినోదేతి బ్యన్తీకరోతి అనభావం గమేతి, ఉప్పన్నం బ్యాపాదవితక్కం... ఉప్పన్నం విహింసావితక్కం... ఉప్పన్నుప్పన్నే పాపకే అకుసలే ధమ్మే నాధివాసేతి పజహతి వినోదేతి బ్యన్తీకరోతి అనభావం గమేతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ఆసాటికం హారేతా హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు వణం పటిచ్ఛాదేతా హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు చక్ఖునా రూపం దిస్వా న నిమిత్తగ్గాహీ హోతి నానుబ్యఞ్జనగ్గాహీ; యత్వాధికరణమేనం చక్ఖున్ద్రియం అసంవుతం విహరన్తం అభిజ్ఝాదోమనస్సా పాపకా అకుసలా ధమ్మా అన్వాస్సవేయ్యుం, తస్స సంవరాయ పటిపజ్జతి; రక్ఖతి చక్ఖున్ద్రియం, చక్ఖున్ద్రియే సంవరం ఆపజ్జతి. సోతేన సద్దం సుత్వా... ఘానేన గన్ధం ఘాయిత్వా... జివ్హాయ రసం సాయిత్వా... కాయేన ఫోట్ఠబ్బం ఫుసిత్వా... మనసా ధమ్మం విఞ్ఞాయ న నిమిత్తగ్గాహీ హోతి నానుబ్యఞ్జనగ్గాహీ; యత్వాధికరణమేనం మనిన్ద్రియం అసంవుతం విహరన్తం అభిజ్ఝాదోమనస్సా పాపకా అకుసలా ధమ్మా అన్వాస్సవేయ్యుం, తస్స సంవరాయ పటిపజ్జతి; రక్ఖతి మనిన్ద్రియం, మనిన్ద్రియే సంవరం ఆపజ్జతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు వణం పటిచ్ఛాదేతా హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ధూమం కత్తా హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు యథాసుతం యథాపరియత్తం ధమ్మం విత్థారేన పరేసం దేసేతా హోతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ధూమం కత్తా హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు తిత్థం జానాతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు యే తే భిక్ఖూ బహుస్సుతా ఆగతాగమా ధమ్మధరా వినయధరా మాతికాధరా, తే కాలేన కాలం ఉపసఙ్కమిత్వా పరిపుచ్ఛతి పరిపఞ్హతి – ‘ఇదం, భన్తే, కథం, ఇమస్స కో అత్థో’తి? తస్స తే ఆయస్మన్తో అవివటఞ్చేవ వివరన్తి, అనుత్తానీకతఞ్చ ఉత్తానీకరోన్తి, అనేకవిహితేసు చ కఙ్ఖాఠానియేసు ధమ్మేసు కఙ్ఖం పటివినోదేన్తి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు తిత్థం జానాతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు పీతం జానాతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు తథాగతప్పవేదితే ధమ్మవినయే దేసియమానే లభతి అత్థవేదం, లభతి ధమ్మవేదం, లభతి ధమ్మూపసంహితం పామోజ్జం. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు పీతం జానాతి.

“కథఞ్చ , భిక్ఖవే, భిక్ఖు వీథిం జానాతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు అరియం అట్ఠఙ్గికం మగ్గం యథాభూతం పజానాతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు వీథిం జానాతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు గోచరకుసలో హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు చత్తారో సతిపట్ఠానే యథాభూతం పజానాతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు గోచరకుసలో హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు సావసేసదోహీ హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖుం సద్ధా గహపతికా అభిహట్ఠుం పవారేన్తి చీవరపిణ్డపాతసేనాసనగిలానపచ్చయభేసజ్జపరిక్ఖారేహి. తత్ర భిక్ఖు మత్తం జానాతి పటిగ్గహణాయ. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు సావసేసదోహీ హోతి.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు యే తే భిక్ఖూ థేరా రత్తఞ్ఞూ చిరపబ్బజితా సఙ్ఘపితరో సఙ్ఘపరిణాయకా, తే అతిరేకపూజాయ పూజేతా హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు యే తే థేరా రత్తఞ్ఞూ చిరపబ్బజితా సఙ్ఘపితరో సఙ్ఘపరిణాయకా, తేసు మేత్తం కాయకమ్మం పచ్చుపట్ఠాపేతి ఆవి చేవ రహో చ, మేత్తం వచీకమ్మం... మేత్తం మనోకమ్మం పచ్చుపట్ఠాపేతి ఆవి చేవ రహో చ. ఏవం ఖో , భిక్ఖవే, భిక్ఖు యే తే భిక్ఖూ థేరా రత్తఞ్ఞూ చిరపబ్బజితా సఙ్ఘపితరో సఙ్ఘపరిణాయకా, తే అతిరేకపూజాయ పూజేతా హోతి.

“ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, ఏకాదసహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో భిక్ఖు భబ్బో ఇమస్మిం ధమ్మవినయే వుద్ధిం విరూళ్హిం వేపుల్లం ఆపజ్జితు”న్తి. సత్తమం.

౮. పఠమసమాధిసుత్తం

౧౮. [అ॰ ని॰ ౧౦.౬] అథ ఖో సమ్బహులా భిక్ఖూ యేన భగవా తేనుపసఙ్కమింసు; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీదింసు. ఏకమన్తం నిసిన్నా ఖో తే భిక్ఖూ భగవన్తం ఏతదవోచుం –

“సియా ను ఖో, భన్తే, భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స, న ఆపస్మిం ఆపోసఞ్ఞీ అస్స, న తేజస్మిం తేజోసఞ్ఞీ అస్స, న వాయస్మిం వాయోసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకాసానఞ్చాయతనే ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఇధలోకే ఇధలోకసఞ్ఞీ అస్స, న పరలోకే పరలోకసఞ్ఞీ అస్స, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా”తి?

“సియా, భిక్ఖవే, భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స...పే॰ ... యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా”తి.

“యథా కథం పన, భన్తే, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స...పే॰... యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా”తి?

“ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ఏవంసఞ్ఞీ హోతి – ‘ఏతం సన్తం ఏతం పణీతం, యదిదం సబ్బసఙ్ఖారసమథో సబ్బూపధిపటినిస్సగ్గో తణ్హాక్ఖయో విరాగో నిరోధో నిబ్బాన’న్తి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స, న ఆపస్మిం ఆపోసఞ్ఞీ అస్స, న తేజస్మిం తేజోసఞ్ఞీ అస్స, న వాయస్మిం వాయోసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకాసానఞ్చాయతనే ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న

ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఇధలోకే ఇధలోకసఞ్ఞీ అస్స, న పరలోకే పరలోకసఞ్ఞీ అస్స, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా"తి. అట్ఠమం.

౯. దుతియసమాధిసుత్తం

౧౯. తత్ర ఖో భగవా భిక్ఖూ ఆమన్తేసి – "భిక్ఖవో"తి. "భదన్తే"తి తే భిక్ఖూ భగవతో పచ్చస్సోసుం. భగవా ఏతదవోచ –

"సియా ను ఖో భిక్ఖవే, భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స, న ఆపస్మిం ఆపోసఞ్ఞీ అస్స...పే.... న ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఇధలోకే ఇధలోకసఞ్ఞీ అస్స, న పరలోకే పరలోకసఞ్ఞీ అస్స, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా"తి? "భగవంమూలకా నో, భన్తే, ధమ్మా భగవంనేత్తికా భగవంపటిసరణా. సాధు వత, భన్తే, భగవన్తంయేవ పటిభాతు ఏతస్స భాసితస్స అత్థో. భగవతో సుత్వా భిక్ఖూ ధారేస్సన్తీ"తి.

"తేన హి, భిక్ఖవే, సుణాథ, సాధుకం మనసి కరోథ; భాసిస్సామీ"తి. "ఏవం, భన్తే"తి ఖో తే భిక్ఖూ భగవతో పచ్చస్సోసుం. భగవా ఏతదవోచ –

"సియా, భిక్ఖవే, భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స...పే.... యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా"తి.

"యథా కథం పన, భన్తే, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స...పే.... యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా"తి?

"ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ఏవంసఞ్ఞీ హోతి – 'ఏతం సన్తం ఏతం పణీతం, యదిదం సబ్బసఙ్ఖారసమథో సబ్బూపధిపటినిస్సగ్గో తణ్హాక్ఖయో విరాగో నిరోధో నిబ్బాన'న్తి . ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స...పే. ... యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా"తి. నవమం.

౧౦. తతియసమాధిసుత్తం

౨౦. [అ॰ ని॰ ౧౦.౭] అథ ఖో సమ్బహులా భిక్ఖూ యేనాయస్మా సారిపుత్తో తేనుపసఙ్కమింసు; ఉపసఙ్కమిత్వా ఆయస్మతా సారిపుత్తేన సద్ధిం సమ్మోదింసు. సమ్మోదనీయం కథం సారణీయం వీతిసారేత్వా ఏకమన్తం నిసీదింసు. ఏకమన్తం నిసిన్నా ఖో తే భిక్ఖూ ఆయస్మన్తం సారిపుత్తం ఏతదవోచుం –

“సియా ను ఖో, ఆవుసో సారిపుత్త, భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స… పే॰… యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా”తి? “సియా, ఆవుసో, భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స…పే॰… యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా”తి.

“యథా కథం పన, ఆవుసో సారిపుత్త, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స…పే॰… యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా”తి?

“ఇధ , ఆవుసో, భిక్ఖు ఏవంసఞ్ఞీ హోతి – ‘ఏతం సన్తం ఏతం పణీతం, యదిదం సబ్బసఙ్ఖారసమథో సబ్బూపధిపటినిస్సగ్గో తణ్హాక్ఖయో విరాగో నిరోధో నిబ్బాన’న్తి. ఏవం ఖో, ఆవుసో, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స…పే॰… యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా”తి. దసమం.

౧౧. చతుత్థసమాధిసుత్తం

౨౧. తత్ర ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో భిక్ఖూ ఆమన్తేసి – “సియా ను ఖో, ఆవుసో, భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స, న ఆపస్మిం ఆపోసఞ్ఞీ అస్స, న తేజస్మిం తేజోసఞ్ఞీ అస్స, న వాయస్మిం వాయోసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకాసానఞ్చాయతనే ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఇధలోకే ఇధలోకసఞ్ఞీ అస్స, న పరలోకే పరలోకసఞ్ఞీ అస్స, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా”తి?

“దూరతోపి ఖో మయం, ఆవుసో, ఆగచ్ఛేయ్యామ ఆయస్మతో సారిపుత్తస్స సన్తికే ఏతస్స భాసితస్స అత్థమఞ్ఞాతుం. సాధు వతాయస్మన్తంయేవ సారిపుత్తం పటిభాతు ఏతస్స భాసితస్స అత్థో. ఆయస్మతో సారిపుత్తస్స సుత్వా భిక్ఖూ ధారేస్సన్తీ”తి.

“తేనహావుసో, సుణాథ, సాధుకం మనసి కరోథ ; భాసిస్సామీ”తి. “ఏవమావుసో”తి ఖో తే భిక్ఖూ ఆయస్మతో సారిపుత్తస్స పచ్చస్సోసుం. ఆయస్మా సారిపుత్తో ఏతదవోచ –

“సియా, ఆవుసో భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స…పే॰… యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా”తి.

“యథా కథం పనావుసో, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స…పే॰… యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన

అస్సా”తి?

“ఇధ, ఆవుసో, భిక్ఖు ఏవంసఞ్ఞీ హోతి – ‘ఏతం సన్తం ఏతం పణీతం, యదిదం సబ్బసఙ్ఖారసమథో సబ్బూపధిపటినిస్సగ్గో తణ్హాక్ఖయో విరాగో నిరోధో నిబ్బాన’న్తి. ఏవం ఖో, ఆవుసో, సియా భిక్ఖునో తథారూపో సమాధిపటిలాభో యథా నేవ పథవియం పథవిసఞ్ఞీ అస్స, న ఆపస్మిం ఆపోసఞ్ఞీ అస్స, న తేజస్మిం తేజోసఞ్ఞీ అస్స, న వాయస్మిం వాయోసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకాసానఞ్చాయతనే ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞీ అస్స, న ఇధలోకే ఇధలోకసఞ్ఞీ అస్స , న పరలోకే పరలోకసఞ్ఞీ అస్స, యమ్పిదం దిట్ఠం సుతం ముతం విఞ్ఞాతం పత్తం పరియేసితం అనువిచరితం మనసా తత్రాపి న సఞ్ఞీ అస్స; సఞ్ఞీ చ పన అస్సా”తి. ఏకాదసమం.

అనుస్సతివగ్గో దుతియో.

తస్సుద్దానం –

ద్వే వుత్తా మహానామేన, నన్దియేన సుభూతినా;
మేత్తా అట్ఠకో గోపాలో, చత్తారో చ సమాధినాతి.

౩. సామఞ్ఞవగ్గో

౨౨-౨౯. “ఏకాదసహి , భిక్ఖవే, అఙ్గేహి సమన్నాగతో గోపాలకో అభబ్బో గోగణం పరిహరితుం ఫాతిం కాతుం. కతమేహి ఏకాదసహి? ఇధ, భిక్ఖవే, గోపాలకో న రూపఞ్ఞూ హోతి, న లక్ఖణకుసలో హోతి, న ఆసాటికం హారేతా హోతి, న వణం పటిచ్ఛాదేతా హోతి, న ధూమం కత్తా హోతి, న తిత్థం జానాతి, న పీతం జానాతి, న వీథిం జానాతి, న గోచరకుసలో హోతి, అనవసేసదోహీ చ హోతి, యే తే ఉసభా గోపితరో గోపరిణాయకా తే న అతిరేకపూజాయ పూజేతా హోతి – ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, ఏకాదసహి అఙ్గేహి సమన్నాగతో గోపాలకో అభబ్బో గోగణం పరిహరితుం ఫాతిం కాతుం.

“ఏవమేవం ఖో, భిక్ఖవే, ఏకాదసహి ధమ్మేహి సమన్నాగతో భిక్ఖు అభబ్బో చక్ఖుస్మిం అనిచ్చానుపస్సీ విహరితుం… పే॰… అభబ్బో చక్ఖుస్మిం దుక్ఖానుపస్సీ విహరితుం… అభబ్బో చక్ఖుస్మిం అనత్తానుపస్సీ విహరితుం… అభబ్బో చక్ఖుస్మిం ఖయానుపస్సీ విహరితుం… అభబ్బో చక్ఖుస్మిం వయానుపస్సీ విహరితుం… అభబ్బో చక్ఖుస్మిం విరాగానుపస్సీ విహరితుం… అభబ్బో చక్ఖుస్మిం నిరోధానుపస్సీ విహరితుం… అభబ్బో చక్ఖుస్మిం పటినిస్సగ్గానుపస్సీ విహరితుం”.

౩౦-౬౯. …సోతస్మిం… ఘానస్మిం… జివ్హాయ… కాయస్మిం… మనస్మిం….

౭౦-౧౧౭. …రూపేసు… సద్దేసు… గన్ధేసు… రసేసు… ఫోట్ఠబ్బేసు… ధమ్మేసు….

౧౧౮-౧౬౫. …చక్ఖువిఞ్ఞాణే… సోతవిఞ్ఞాణే… ఘానవిఞ్ఞాణే… జివ్హావిఞ్ఞాణే… కాయవిఞ్ఞాణే… మనోవిఞ్ఞాణే….

౧౬౬-౨౧౩. …చక్ఖుసమ్ఫస్సే… సోతసమ్ఫస్సే… ఘానసమ్ఫస్సే… జివ్హాసమ్ఫస్సే … కాయసమ్ఫస్సే… మనోసమ్ఫస్సే….

౨౧౪-౨౬౧. …చక్ఖుసమ్ఫస్సజాయ వేదనాయ… సోతసమ్ఫస్సజాయ వేదనాయ… ఘానసమ్ఫస్సజాయ వేదనాయ… జివ్హాసమ్ఫస్సజాయ వేదనాయ… కాయసమ్ఫస్సజాయ వేదనాయ… మనోసమ్ఫస్సజాయ వేదనాయ….

౨౬౨-౩౦౯. …రూపసఞ్ఞాయ… సద్దసఞ్ఞాయ… గన్ధసఞ్ఞాయ… రససఞ్ఞాయ… ఫోట్ఠబ్బసఞ్ఞాయ … ధమ్మసఞ్ఞాయ….

౩౧౦-౩౫౭. …రూపసఞ్చేతనాయ… సద్దసఞ్చేతనాయ… గన్ధసఞ్చేతనాయ… రససఞ్చేతనాయ… ఫోట్ఠబ్బసఞ్చేతనాయ… ధమ్మసఞ్చేతనాయ….

౩౫౮-౪౦౫. …రూపతణ్హాయ… సద్దతణ్హాయ… గన్ధతణ్హాయ… రసతణ్హాయ… ఫోట్ఠబ్బతణ్హాయ… ధమ్మతణ్హాయ….

౪౦౬-౪౫౩. …రూపవితక్కే… సద్దవితక్కే… గన్ధవితక్కే… రసవితక్కే… ఫోట్ఠబ్బవితక్కే… ధమ్మవితక్కే….

౪౫౪-౫౦౧. …రూపవిచారే… సద్దవిచారే… గన్ధవిచారే… రసవిచారే… ఫోట్ఠబ్బవిచారే… ధమ్మవిచారే అనిచ్చానుపస్సీ విహరితుం… దుక్ఖానుపస్సీ విహరితుం… అనత్తానుపస్సీ విహరితుం… ఖయానుపస్సీ విహరితుం… వయానుపస్సీ

విహరితుం... విరాగానుపస్సీ విహరితుం... నిరోధానుపస్సీ విహరితుం... పటినిస్సగ్గానుపస్సీ విహరితుం...పే.....

౪. రాగపేయ్యాలం

౨౦౨. "రాగస్స , భిక్ఖవే, అభిఞ్ఞాయ ఏకాదస ధమ్మా భావేతబ్బా. కతమే ఏకాదస? పఠమం ఝానం, దుతియం ఝానం, తతియం ఝానం, చతుత్థం ఝానం, మేత్తాచేతోవిముత్తి, కరుణాచేతోవిముత్తి, ముదితాచేతోవిముత్తి, ఉపేక్ఖాచేతోవిముత్తి, ఆకాసానఞ్చాయతనం, విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం, ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం – రాగస్స, భిక్ఖవే, అభిఞ్ఞాయ ఇమే ఏకాదస ధమ్మా భావేతబ్బా.

౨౦౩-౨౧౧. "రాగస్స, భిక్ఖవే, పరిఞ్ఞాయ... పరిక్ఖయాయ... పహానాయ... ఖయాయ... వయాయ... విరాగాయ... నిరోధాయ... చాగాయ... పటినిస్సగ్గాయ... ఇమే ఏకాదస ధమ్మా భావేతబ్బా.

౨౧౨-౬౭౧. "దోసస్స ...పే.... మోహస్స... కోధస్స... ఉపనాహస్స... మక్ఖస్స... పళాసస్స... ఇస్సాయ... మచ్ఛరియస్స... మాయాయ... సాఠేయ్యస్స... థమ్భస్స... సారమ్భస్స... మానస్స... అతిమానస్స... మదస్స... పమాదస్స అభిఞ్ఞాయ...పే.... పరిఞ్ఞాయ... పరిక్ఖయాయ... పహానాయ... ఖయాయ... వయాయ... విరాగాయ... నిరోధాయ... చాగాయ... పటినిస్సగ్గాయ ఇమే ఏకాదస ధమ్మా భావేతబ్బా"తి.

ఇదమవోచ భగవా. అత్తమనా తే భిక్ఖూ భగవతో భాసితం అభినన్దున్తి.

రాగపేయ్యాలం నిట్ఠితం.

నవ సుత్తసహస్సాని, భియ్యో పఞ్చసతాని చ [పఞ్చ సుత్తసతాని చ (అట్ఠ.)];
సత్తపఞ్ఞాస సుత్తన్తా [సుత్తాని (అట్ఠ.)], అఙ్గుత్తరసమాయుతా [హోన్తి అఙ్గుత్తరాగమే (అట్ఠ.)] తి.

ఏకాదసకనిపాతపాళి నిట్ఠితా.

అఙ్గుత్తరనికాయో సమత్తో.